POJEDINI BROJ 1.50 DINARA.

POSTARINA PLAĆENA U GOTOVU

Islamski Glas

NEZAVISNI KULTURNO-PROSVJETNI I INFORMATIVNI LIST

ИСЛАМСКИ ГЛАС
MOSLIMISCHES WOCHENBLATT
HEBDOMADAIRE MOSLIMAINE

Pretplata: Godišnja . . . . Din 72·— Polugodišnja . . Din 36·— Tromjesečna . Din 18·—

Uredništvo i uprava: Vojvode Stepe Obala 7/I

Izlazi svakog petka

God. II. | Pretplate za inostranstvo Godišnje Din 120·— | 10. januara 1936. Sarajevo 15. ševvala 1[illegible] | Rukopisi se primaju do utorka o podne | Br. 15.

Putevi, koji vode spasu i uspjehu

Borba je uvjet razvitka i opstanka. Samo se borbom postizavaju uspjesi. Ta borba mora biti ustrajna i uzdržljiva. Kuran nas u tom pravcu poučaje i daje nam upute. I da nije bilo borbe nebi došlo ni do pobjede Islama. Naš Veliki Učitelj Hazreti Muhammed nam je najbolji primjer borbena i izdržljiva duha, koji ni pred najvećim zaprekama ni pred najvećim otporom protivnika nije pokolebao. I taj Njegov primjer su slijedili i Njegovi veliki drugovi, jer su u Njemu gledali najvećeg i najsavršenijeg svog Uzora. Zato njegove drugove nije mogla pokolebati u vjeri ni najveća zlostavljanja njihovih smrtnih neprijatelja i oni su zajedno sa Božjim Poslanikom i ako ih je na broj bilo malo izdržali i najveće napadaje i zlostavljanja, ali nisu htjeli popustiti, niti su duhom klonuli. U prvim počecima pojave Islama, sljedbenika Velikog Božijeg Pravca bilo je samo nekoliko ljudi. Pa kad pogledamo sa kakvom su se obijesnom i velikom silom borili, onda se moramo snazi, volji i izdržljivosti ovih velikana diviti,, onda je naša vjera još tvrđa i čvršća i onda vidimo da su takova djela mogli samo činiti ljudi, koje je uputila Providnost Božja i neposredan dodir sa najvećim čovjekom svih vremena i sa najvećim borcem, koji je svojim životom i svojim radom sve zadivljavao.

U prvim godinama pojave Islama pridolazili su rijetki sljedbenici u krilo sveopće vjere Islama. Ali oni rijetki, koji su stupali u društvo Božjeg Poslanika bili su veliki duhom, snažni voljom, u borbi izdržljivi a u svom uvjerenju nepokolebljivi. I ako ih je bilo jedva nekoliko desetina, ipak ih nije ni najmanje smetala njihova brojčana slabost. Oni su vođeni Velikim Uzorom godinama trpili nevjerovatna nasilja, ali su bili čvrsto uvjereni u pobjedu Istine, u pobjedu vjere, koja svojim učenjem ljudima potpuno osigurava sreću i napredak u svim pravcima; sreću u zemaljskom životu i blaženstvo u vječnosti. Samo ta duboka vjera u konačnu pobjedu držala je na okupu tu malenu, ali hrabru i izdržljivu zajednicu, koja je bila duboko uvjerena da njene žrtve moraju konačno uroditi obilnim plodovima i da će se ljudi konačno osvijestiti i spoznati svoju tešku zabludu, koja ih u nesreću baca. Oni se nisu borili za svoju ličnu korist, njima je pred očima stajalo dobro čitavog čovječanstva, njih su pokretale kuranske riječi i djela i riječi velikog Božijeg Poslanika. Poučeni Kuranom i zaneseni herojskom borbenošću Hazreti Muhammedovom nisu žalili nikakvih žrtava, sve su im te žrtve bile lake i drage, jer su bili svijesni da će njihov rad koristiti čitavom čovječanstvu, da će se čovječanstvo spasiti, ako oni budu postavili što čvršće temelje sveopćoj vjeri Islamu. Oni nisu tražili zemaljske nagrade, njima je bio glavni cilj postignuti zadovoljstvo Božje, udovoljiti zapovijedima i odredbama Njegovim, Ali odužujući se Bogu i izvršavajući Njegove zapovijedi ne postiže se samo blaženstvo vječnosti. Mudrost Božja je te zapovijedi tako savršeno udesila da onaj, koji ih izvršava dolazi do sigurne sreće i u svom zemaljskom životu. Zato mi vidimo da su prvi muslimani, koji su slijedili Božjeg Poslanika i točno izvršavali zapovjedi Božje, da su izgradili i zemaljsko blagostanje i islamsku zajednicu podigli na visok stepen u svakom pravcu. Muslimani su slijedeći Kuran dovinuli se do duhovnog savršenstva koje donosi sreću u zagrobnom životu i zemaljskog blagostanja, koje ljudima obezbjeđuje sretan i miran život u zemaljskom životu.

Ali do te velike pobjede malena muslimanska zajednica u prvim danima svoga razvitka mogla je samo doći radi toga što je najsavjesnije ispunajavala svoje dužnosti i što se je pokoravala kuranskim zapovjedima. Oni su pobijedili u znaku strpljenja, otpora protiv nosioca zla i opačina, uzdržljivosti, stalnosti, pobožnosti, neustrašivosti i dobrih djela. Oni su savršeno shvatili smisao ovih nekoliko kuranskih ajeta:

»O vjernici! trpite, podnosite, izdržite borbu sa neprijateljem, bojte se Boga i savjesno izvršivajte svoje dužnosti, da bi se tako spasili«. — »O vjernici! kada se sukobite i stupite u borbu sa neprijateljem budite postojani i uzdržljivi, spominjite mnogo Allaha da bi ste bili spašeni«. — »O vjernici! klanjajte se, ničice padajte i obožavajte vašeg Gospodara! Radite dobra djela da biste bili spašeni«.

Prvi muslimani su se strogo pridržavali ovih zapovijedi koje su istaknte u ovim navednim kuranskim ajetima. U znaku ovih ajeta oni su svoju pobjedu osigurali, njihov je uspjeh bio potpun. I sigurno svi koji strogo slijede ove kuranske zapovijedi moraju pobijediti i slijedeći ove zapovijedi neće ih nikad u životu stignuti neuspjeh niti će se razočarati. Kao muslimani dužni smo i moramo se brinuti o svom boljitku i o svom napretku, a da to postignemo moramo prihvatiti borbu i biti čvrsto uvjereni u svoj uspjeh i u svoju pobjedu. Kuran nam daje upute kako ćemo se boriti, kako ćemo raditi i kako ćemo osigurati uspjeh. Strpljenje, podnošenje, izdržljivost i otpornost uz savjesno izvršavanje svih Božjih zapovijedi donosi sreću i spas. Ustrajnost u borbi sa svima, koji se suprotstavljaju dobru i općoj sreći ljudskoj i vječno sjećanje na Boga i Njegovu Milost donosi sreću i spasenje. Skrušeno i ponizno klanjanje Bogu i obožavanje samo Boga jedinoga, izvršavanje dobrih djela koja donose koristi svakom čovjeku osigurava svakom pojedincu i čitavoj zajednici potpunu sreću i svakoga vodi spasenju.

Brate muslime!

Budi svijestan svoje velike zadaće, koju ti Bog u životu postavi. Slijedi Njegove zapovijedi i upute koje nam pruži u navedenim kuranskim ajetima i budi siguran da ćeš u borbi pobijediti ako do kraja ustraješ i izdržiš.

Nedostatak solidarnosti među našim privrednicima

Poslovna solidarnost je jedan od najglavnijih uslova privrednoga razvitka. To je od velike važnosti za privredni svijet koji teži da postigne uspjehe i da u svome radu uspije. Vidimo da u onoj sredini gdje vlada puna solidarnost stvaraju se zamjerni uspjesi i tu se odrazuje u svakom pravcu veliki napredak. Ako pogledamo na privredni razvitak nas muslimana u B. i H. vidjećemo jedan veliki nedostatak te solidarnosti koja koči napredak našem privrednom svijetu kako pojedincu tako i cjelini. Trgovački stalež po našim gradovima je vrlo brojan i muslimani su brojčano u toj grani privrednog života dobro zastupljeni. Ali ako posmatramo uspjehe našeg trgovačkog svijeta onda ćemo vidjeti da su oni minimalni, pa može se bez pretjeranosti reći i skoro mizerni. Uzrok je tom i takom stanju našeg muslimanskog trgovačkog svijeta nedostatak solidarnosti i međusobnih čvrstih poslovnih veza, koje bi naš trgovački svijet što jače vezale jedne uz druge i tako im omogučavali veći uspjeh.

Muslimanski elemenat je po gradovima Bosne i Hercegovine najbrojnije naselje, pa kako je do pred kratko vrijeme najveći dio trgovačkog života strujao kroz naš muslimanski trgovački svijet, postaje interesantna činjenica da je taj trgovački rad i aktivnost među našim trgovcima u mjesto napredovanja u velikoj mjeri nazadovala. Tome imade mnogo razloga, ali jedan od najglavnijih koji je naš trgovački svijet doveo u ovako prekaran privredni položaj jest slaba povezanost interesa naših trgovaca i kako smo naglasili nedostatak solidarnosti. Mora se priznati da našem trgovačkom svijetu ne manjka sposobnosti i volje za radom, ali mu manjka organizacionog duha koji bi naš trgovački stalež povezao u jednu čvrstu cjelinu, koja bi se vezala međusobnim interesima i tako jačala ekonomsku snagu nas muslimana u ovim krajevima.

Privredni prosperitet i privredna snaga su temelji na kojima se zasniva blagostanje naroda. Bez tog privrednog prosperiteta narod ne može obezbijediti sve svoje životne potrebe i radi toga nastupaju mnoge nevolje i nedaće. Naš gradski muslimanski svijet je najvećim dijelom teško osiromašio i dužnost bi privrede i našeg privrednog svijeta bila da što intenzivnije poradi na podizanju privredne snage, da se tako doskoči nevolji naše mnogobrojne sirotinje. Ako pogledamo strukturu našega trgovačkog staleža i način kako on radi, doći ćemo do jedne žalosne konstatacije da su baš naši privrednici u velikoj mjeri krivi za teške ekonomske prilike našeg gradskog muslimanskog življa. Da budemo jasniji iznijećemo nekoliko konkretnih primjera. Poći ćemo od Sarajeva, kao duhovnog, kulturnog i ekonomskog centra muslimana Bosne i Hercegovine. Prema statistici u Sarajevu se nalazi 1489 trgovačkih radnji, a od toga 634 muslimanske. Ovaj broj srazmjerno broju muslimanskog stanovništva u Sarajevu nije ni malen i odgovara srazmjerno skoro postotku muslimanskog stanovništva. Ali sad pogledajmo malo trgovačke radnje naših muslimanskih trgovaca. Vidimo da ih ima velik i lijep broj, ali odmah možemo ustanoviti jednu činjenicu da su to sve od reda mali i sitni trgovci. Među svima tim stotinama muslimanskih trgovačkih radnji nalazimo jedva jednu veletrgovinu manufakturnom robom, dok ni jedne veletrgovine kolonijal. robom nećemo naći. Sad se moramo pitati za uzrok zašto je to stanje tako upravo porazno i ponižavajuće. Tih šesto i nekoliko malih trgovačkih radnja logično bi bilo da se međusobno pomažu i da stoje u što čvršćoj poslovnoj vezi. Ali nažalost ta poslovna veza je skoro nikakva. Naglasili smo da nema ni jedne muslimanske veletrgovine sa kolonijalnom robom, a ipak je u Sarajevu preko 200 bakalskih i špecerajskih radnja koje vode muslimani trgovci. I ti muslimani trgovci najvećim dijelom posluju sa muslimanskom potrošačkom publikom, pa sad se moramo pitati gdje oni svoje potrebe podmiruju, i zašto se među njima nije moglo podignuti desetak veletrgovina kolonijalnom robom. Tome je uzrok taj nedostatak solidarnosti i neshvaćanje položaja u kome se oni nalaze. Isti je slučaj i sa drugim bransama. O kakvoj industrijalnoj aktivnosti među našim trgovcima može se vrlo malo ili skoro nikako govoriti. Trgovina ne bi smjela vršiti samo ulogu posrednika, nego u ovim našim prilikama ona bi morala da se baci i na produktivno polje. Naši muslimani trgovci, morali bi se bezuvjetno ugledati u svoje sugrađane Židove, koji su iz trgovačke djelatnosti prešli u produktivnu industriju. Trgovina naročito kod nas morala bi da se bazira na čvrstim temeljima solidarnosti i što jače povezanosti svih članova našeg trgovačkog staleža. Zato se mora pristupiti aktivnom radu i našu trgovinu oživiti i dati joj jačeg poleta i zamaha. Naš trgovački stalež mora biti svjestan svoje velike uloge u drudruštvenom životu muslimanske zajednice. Svaka kulturna, vjerska i prosvjetna akcija i danas nalazi najjačega uporišta među privrednicima, svaka humana akcija je opet u najviše slučajeva pomognuta od naših privrednika, ali nije dovoljno samo pomagati nemoćne, jer će se na takav način sredstva iscrpiti, nego treba pristupiti konstruktivnom i stvaralačkom radu i od onih koji su danas potrebni pomoći izgraditi solidne i marljive radne jedinice. To je svakako bolji i ispravniji put.

Kod probuđene solidarnosti naših privrednika naš bi ekonomski problem brzim korakom pošao naprijed. Potrebna je samo solidarnost našeg trgovačkog svijeta, svijest o potrebi zajedničkog pomaganja, što jače međusobno upoznavanje i izgrađivanje međusobnog povjerenja. To su sve stvari koje su lako izvedive, samo je potrebno malo volje i malo razumijevanja. Na takav način bi naš privredni život oživio, naša trgovina ne bi imala ulogu posrednika, nego bi onda mogla preći na onu bolju i korisniju stranu podižući produktivna preduzeća u kojima bi se uposlivala naša sirotinja i tako se uklanjala bijeda i naše siromašnog društva. Ovo su stvari o kojima trebaju naročito da razmisle privrednici, a i mi svi, jer o tome ovisi naša bo-

lja i sretnija budućnost. Ekonomsko jačanje našega naroda uslovljava njegovo vjersko, društveno, moralno i kulturno podizanje. Dakle naša privreda u istinu ima velik zadatak koga bi morala bezuvjetno izvršiti i naši su privrednici jedan jak stup na kome mi možemo osigurati našu budućnost. Solidarnost našega privrednog svijeta naišla bi na puno razumijevanje naših širokih masa, koje bi taj akt bezuvjetno sa radošću pozdravile. Među našim privrednicima mora nestati lične tjesnogrudnosti i mora se što jače razviti svijest zajedništva i zajedničke saradnje. Naši privrednici moraju što prije pristupiti kolektivnoj suradnji u privrednom životu i nastojati da u svojim redovima što jače razvijaju svijest zadrugarstva, koje danas jedino uslovljava sigurran i brz uspjeh.

Ipak u zadnje doba opaža se među našim privrednicima u Sarajevu jedna pohvalna akcija, koja će uroditi svakako dobrim plodovima. Kako smo naglasili do sada je ta solidarnost bila vrlo slabo razvijena, ali u zadnje doba jedan veći krug naših jačih privrednika podržava tješnje međusobne veze održavajući sedmično kućna sijela u kojima se naši privrednici međusobno upoznavaju i izmjenjuju svoje misli. Tako se do jučer potpuno nepoznati ljudi sprijateljuju i stupaju u tješne prijateljske veze. Ovo je svakako jedan hvale vrijedan korak, jer je bezuvjetno potrebno ako se želi proizvesti preporod u našem privrednom životu, potrebno je u prvom redu da se ljudi međusobno upoznaju, pa da istom onda pristupe radu. Bilo bi poželjno kad bi u svim našim mjestima naši privrednici po primjeru na sarajevske privrednike odnosno trgovce stupili u što tješnje međusobne veze upoznavjući se međusobno i sklapajući prijateljske veze, kako bi se kasnije mogle upotpuniti i sa poslovnim vezama. Na takav način bi se razvila solidarnost među našim privrednicima, a to je glavni uvjet da se pođe sa mrtve tačke i privredni kotač što bržim tempom pokrene naprijed. Ta solidarnost među našim trgovačkim svijetom trebala bi da se razvije kroz čitavu našu zemlju i da se naš privredni život što bolje upoznaje i tako se stvore međusobne poslovne veze, koje bi bile od nedoglene važnosti za uspjeh i napredak ne samo našeg privrednog svijeta nego čitave naše zajednice.

Nabacili smo ovo nekoliko misli u cilju i želji da naši privrednici shvate svoj položaj i situaciju u kojoj se nalaze pa da pristupe konstruktivnom radu izgrađujući solidarnst u svojim redovima i uspostavljajući što čvršće međusobne mjere. Mi ćemo se na ovo pitanje češće osvrnuti, a bilo bi nam drago kad bi naši privrednici kojima su stupci »Islamskog Glasa« otvoreni, ova pitanja od zgode do zgode raspravljati, jer bi to bilo svakako od opšte koristi.

Jedna izjava ministra dra Spahe

Nakon konferencije izvršnog odbora JRZ od 3. januara, dr. Stojadinović, dr. Korošec i dr. Spaho razgovarali su neko vrijeme sa novinarima. Na pitanje novinara zašto je održana konferencija upravo u pisarni JRZ, dr. Spaho je odgovorio:

»Kada raspravljamo o državnim poslovima, onda se sastajemo u predsjedništvu vlade, a kad raspravljamo o stranačkim poslovima, onda u pisarni JRZ«. Dalje je rekao, da će se u buduće sastajati u pisarni JRZ kad god bude potrebno. Zatim su novinari pitali dra Spahu, što im može reći o letku, koji su izdali neki članovi Glavnog odbora bivše jugoslavenske muslimanse organizacije, a koji ne odobravaju sadašnje držanje i sadašnju politiku dra Spahe. Dr. Spaho je na to odgovorio ovo:

»Prvo, u tom letku nema ni jednog potpisa člana glavnog odbora. Sve te potpise sakupljao je čovjek, koji je bio uvijek izvan naše organizacije i radio protiv nje. Već izlaze i izjave onih, čiji su potpisi tiskani na letku, u kojima izjavljuju da nisu potpisali nikakav letak. Karakteristično je da se ova akcija vodi već oko četiri mjeseca i da su sakupljači potpisa za čitavo vrijeme u cijeloj Bosni i Hercegovini uspjeli sakupiti niti 30 potpisa«.

U razgovoru sa novinarima izjavili su dr. Stojadinović i dr. Spaho, da organiziranje JRZ ide vrlo dobro i da su potpuno zadovoljni.

PENZIONERI NE MOGU UOPĆE BITI ZAPOSLENI KOD DRŽAVE I DRŽAVNIH PREDUZEĆA.

Tumačeći odredbu § 7. Zakona o Budžetskim dvanaestinama za 1935./36. godinu, koja ima koliko fiskalni toliko i socijalni karakter, Ministar finansija doneo je slijedeću odluku:

1. državni i samoupravni lični penzioneri ne mogu uopće biti zaposleni kod države i državnih preduzeća bez obzira, da li im se nagrada isplaćuje na teret budžetskih kredita, ili na teret fondova, zaklada, vanbudžetskih sredstava i prihoda kao i bez obzira da li se odriču prava primanja penzije za koje bi bili na radu u službi države;

2. počev od 1. januara 1936. godine prestaje važiti objašnjenje ministra finansija broj 15274 od 7. aprila 1933. godine i riješenje broj 53 240 od 5. decembra 1932. godine.

ODLIKOVANI MEDALJAMA CRVENOG KRSTA.

Glavni odbor Crvenog Krsta, za dobrovoljni rad i širenje ideje Crvenog Krsta, odlikovao je zlatnom medaljom **Dr. Abdulaha Prohića**, liječnika iz Gračanice, dok je **Muharemu Midžiću**, upravitelju škole u Kozarcu izražena pismena zahvala.

PREMJEŠTENA.

Riješenjem Ministra prosvjete premještena je **Sadeta M. Misirlić**, učiteljica iz Osova srez Rogatica na radu Prosvjet. odjeljenja Kralj. banske ukrave u Sarajevu, dodijeljena na rad »Gajretu« u Sarajevu, u Čifluk srez Visoko.

Loznički muslimani grade džamiju

I ako je Loznica u predratnoj Srbiji naseljena sa priličnim brojem muslimana, ovi nijesu imali nikakvih svojih vjerskih institucija, te se prema tome nijesu mogli niti razvijati na vjersko-prosvjetnom polju i u vjerskom uzgoju su posve zaostali. Većina njih nije upućena niti u najnužnije vjerske odredbe dok ih ima dosta veliki broj, koji su silom prilika učili vjeronauk pravoslavne vjere.

Vjeronaučna nastava na osnovnoj školi nije za muslimane u opšte postojala.

Uspostavljanjem Imamata i dolaskom vrijednog i agilnog imama matičara gosp. Muhamed eff. Mujakića, poznatog sa njegovog prosvjetnog rada u Osijeku, stvar se je mnogo izmjenila, jer u kratko vrijeme zaslugom ovog vrijednog kulturnog i prosvjetnog radnika osnovan je u Loznici Džematski medžlis, koji je dosta aktivan, osnovano je pokopno društvo, uvedena je u škole vjeronaučna nastava za muslimansku djecu, te napokon iskorjenjeni su mnogi protuislamski običaji, — a najveća mu je zasluga, što je pokrenuo akciju za podizanje džamije, te se je u tu svrhu obratio svim džematskim medžlisima, vakufskim povjerenstvima, imamatima džemata i svim našim javnim i kulturnim radnicima sa apelom da tu njegovu zaista islamsku akciju sa sakupljanjem priloga pomognu, te se do sada odazvao priličan broj zamoljenih i svoj prilog pridonio.

Ovaj, zaista islamski gest ovog inače agilnog i vrijenog prosvjetnog radnika nesmije ostati nezapažen, nego treba da posluži kao primjer islamske svijesti, — a mi svi dužni smo i trebamo potpomoći ovu dobru akciju sa svojim makar i najskromnijim prilogom.

Sve priloge treba slati ili izravno odboru za gradnju džamije u Loznici, ili pak najbližem Imamatu, ili vakusko-mearifskom povjerenstvu.

Asim Buljugić.

Rad na narodnom prosvjećivanju

Selo Orašac u srezu Bos. Petrovačkom je u svakom pogledu zaostalo selo. Nastanjeno je isključivo islamskim stanovništvom. Selo je podijeljeno na 5 džemata (muhtarija) iz čega se može zaključiti, da je Orašac od najjačih sela u Petrovačkom srezu, pa ipak do prije tri godine nije imalo škole ni mekteba, da se mladež posvjećuje. Otud je mnogobrojna nepismenost i neprosvijećenost.

Prije tri godine ovo je selo dobilo osnovnu školu, od koje se strašilo i zaziralo, gledalo se u školsku zgradu kao u zgradu iz koje se zla porađaju, pa se od nje bježalo, a učitelj ili učiteljica gledati su s velikim nepovjerenjem.

U 4. godini školskoga rada škola ovog sela dobi za učitelja i upravitelja svoga domaćeg sina Kozličića Husejina, koji je preko 15 godina prosvjećivao narod u najzabačenijim selima Vrbaske banovine. Ovaj vrijedni učitelj osjetivši se među svojim seljanima u svom rodnom selu, dao se punom snagom i voljom na koristonosan prosvjetni rad kako u školi tako i van škole.

Njegovom inicijativom narod ovog sela provodio je ramazanske večeri u školskoj učionici u mjesto u zagušljivim kafanskim prostorijama. Na večer bi se iza teravih namaza držala naizmjenično vjerska i naučna predavanja. Pored ovog vrijednog učitelja pokazao je punu volju za narodno prosvjećivanje i Abas ef. imam matičar.

Premda su ove večeri bile hladne, kišovite i vjetrovite, ipak je u svakoj zakazanoj večeri bila školska sala dupke puna zainteresovanih slušalaca kako starih tako i mladih.

Tek je sad narod uvidio, da je škola u selu prosvjetna luča i da iz nje potječe sve ono što je dobro i korisno!

Danas stanovnici ovog sela gledaju svoju školu s najvećim poštovanjem, a učitelja i vjeroučitelja s najvećim povjerenjem!

Kako izgleda, sadanji će učitelj učiniti mnogobrojna korisna djela u ovom selu, da bi mu se samo odužio za života onoliko, koliko je to moguće kao rodnom kraju i svojne narodu!

Narod ovog sela mnogo je zahvalan svima onima faktorima, koji u ovo selo na dužnost uputiše učitelja Kozličića, jer je ovaj i potreban u ovom selu!

Orašac, dne 26. XII. 1935.

Seljanin: Hilmija.

OPŠTINE NE MOGU NAPLAĆIVATI KULUK ZA PROTEKLE GODINE.

Jedna važna presuda Upravnog suda u Dubrovniku.

Beogradske trgovačke novine u broju 51. od 15. decembra 1935. g. donose ovaj napis:

Jedna opština u Južnoj Dalmaciji donijela je odluku da se neuplaćena kulučarina iz prošlih godina ima prikupiti. Protiv te odluke uložen je priziv kod nadležnog sreskog načelstva. Sresko načelstvo je priziv odbilo i potvrdilo odluku pomenutog opštinskog odbora. Zainteresovani žalilac, kome je opština htjela, sada putem ekzekucije da naplati kuluk za protekle godine, podnio je tužbu Upravnom sudu u Dubrovniku.

Ovih dana pala je presuda Upravnog suda u Dubrovniku, mojom je tužiocu dato za pravo. Opština je dakle, u svome traženju naplate otkupnine ličnog rada za protekle godine odbijena.

Upravni sud stao je na stanovište da ako samoupravna tijela, banovine i opštine za neku godinu ne traže od obveznika otkupninu ličnoga rada ili propuste pozvati ga da odradi, onda to potraživanje zastarjeva i u narednoj godini nema opština više prava da tu kulučarinu naplaćuje. Upravni sud je svoju presudu donio na temelju §§ 41 i 71 Zakona o samoupravnim putevima. Iz teksta spomenutog Zakona izlazi da se u svakoj pojedinoj godini imaju izvršiti predviđeni radovi, pa prema tome za svaku godinu se od obveznika ima tražiti bilo rad bilo otkupnina. Zakon nigdje ne dozvoljava da se od obveznika može u jednoj godini tražiti rad ili otkupnina za više godina unatrag.

PODLISTAK:

Kur'an

(Nastavak.)

Među principima, koje je Kuran uspostavio spadaju i prava žene, koje joj je Kuran dao, da tako i ženi osigura njezinu potpunu sreću.

U prvom redu Kuran ističe načelo, da su muž i žena dva ravnopravna druga odnosno dva savršena člana i da se bez njihove zajedničke saradnje ne može pravilno živjeti uvijati. Svemogući Bog u Kuranu kaže: »Od Njegovih znakova je što vam je između vas stvorio družice da s njima boravite, i među vas je usadio ljubav i samilost«. Zatim Kuran ističe da se prava žene moraju u najvećoj mjeri čuvati i poštovati pa kaže: »Nastanite ih ondje, gdje i vi budete stanovali«. — »Nemojte ih zlostavljati, pa da ih uznemirite. — »Postupajte lijepo s njima«. — Pojedini kuranski ajeti i rečenice muškarca i ženu izjednačuju u svim pravima i dužnostima, u zapovijedima i zabranama, u dobrim poslovima i nagradi koja se njima postizava i time dokazuje da su muškarac i žena ravnopravni članovi u društvenom životu, da su jedinke, koja je svaka za se jedan zaseban stup na kome se drži velika zgrada društvenog života. Kuran naglašava da svakoj toj jedinici treba zasebno posvetiti naročitu pažnju. Na primjer u Kuranu se kaže: »Ko bude radio dobro djelo, pa bio muškarac ili žensko« i »pravovjerni i pravovjerna« i nebrojeno drugih primjera, koji nam govore o jednakosti muškarca i žene.

Gdje je tu ono poniženje sa kojim je žena susretana u ono doba kad je Kuran proglasio slobodu muškarca i žene podjednako. Vidimo da je Evropa pa sve do osamnaestog stoljeća ženu smatrala kao niže biće, koje nije ravno muškarcu. Zar nije Evropa iznijela tvrdnju i donijela sud da žena nema duše i da neće naslijediti vječnog života niti blaženstva u vječnom životu.

Kako je istaknuto Kuran je ženi dao sva prava da može sklopiti brak sa muškarcem i staviti uvjet da se ne može muž na nju ženiti. Žena može sklapajući bračni ugovor sebi pridržati pravo da se raspusti kad ona hoće i slične stvari koje se mogu uređivati međusobnim sporazumom bračnih drugova.

Kuran je također uspostavio načelo da žena može upravljati svojim imetkom i da može sa njim po svojoj volji raspolagati. Ovako neograničeno pravo evropski zakoni nijesu ženi dali. Po tim zakonima sa imetkom ženinim upravlja muž i ona ga nema pravo prodati, a može ga založiti samo uz muževo odobrenje. Iz ovoga se vidi koliko su evropski zakoni sputali slobodu žene ne dopuštajući joj ravnopravan položaj.

Islam ne zabranjuje ženi da vrši dužnost muftije i da muslimanima izdaje pravne savjete i rješidbe u svim pitanjima života. Također joj dozvoljava da vrši i dužnost kadije i da sudi u svim sporovima uz uvjet da se toliko naučno spremi i obrazuje, da bi te navedene dužnosti mogla vršiti.

Zar ovi kuranski propisi koji ženi daju sva prava kao i muškarcu ponizuju ženu i zar se oni mogu porediti sa onim starim zakonima, koji su ženu smatrali običnim predmetom i bićem koje nema duše. Ako pogledamo u savremeno zakonodavstvo vidjećemo da i ovo uskraćuje ženi pravo da vrši dužnost pravnog savjetnika ili sudije.

***

Ovo što smo do sada rekli, to je samo jedan dio socijalnih principa i temelja društvenoga života, koji su bili u svijetu poznati, ali im do danas nije poznata njihova savršena vrijednost. Ali čisto vjerska naučavanja, koja je Kuran donio, to su stvari kojima se nije dovoljno samo diviti obzirom na vrijeme kada su ta naučavanja na svijet došla, jer tadanji svijet po svom naučnom napretku nije bio toliko uznapredovao da bi svojim naučnim saznanjem mogao doći do tih velikih spoznaja o Bogu i o vjeri uopće.

(Nastaviće se.)

Prilike u Egiptu

Suradnja Nahas paše i Sidky paše.

Politička situacija u Egiptu još uvijek je u očekivanju daljnjeg razvoja britansko-egipatskih odnosa. Egipatski političari očekuju odgovor visokog komesara na memorandum, koji mu je predao Nahas paša kao predstavnik udruženih egipatskih stranaka. Uspostava ustava iz 1923. godine je samo prvi korak u pravcu zadovoljenja egipatskih narodnih zahtjeva. Egipćani traže, da se konačno uredi odnos između Velike Britanije i Egipta, i to na bazi predloga Nahas paše od 1930. godine. Ti su predlozi sadržavali dvije glavne točke: povlačenje britanskih četa iz Egipta u zonu sueškog kanala i stvarni britansko-egipatski kondominij u Sudanu. Henderson, tadašnji britanski državni tajnik u Foreign Officeu, odbio je priznanje kondominija, te su se zato bili pregovori razbili.

Sada u Egiptu postoji opći narodni blok. Nema ni jedne stranke, koja bi bila voljna surađivati s Velikom Britanijom, ako London ne usvoji egipatske zahtjeve. Kralj Fuad je danas na strani naroda. Obzirom na to položaj je Velike Britanije vrlo težak, osobito radi spora sa Italijom. U egipatskoj i britanskoj štampi podaje se osobita važnost uskoj suradnji dvaju bivših žestokih političkih protivnika Nahas paše i Sidky paše. Kad je kralj Fuad uveo autoritativni režim u Egiptu, imenovao je za predsjednika vlade Sidky pašu, koji je željeznom rukom pritisnuo protivnike novog stanja, a osobito Vefd, čiji je predsjednik Nahas paša. No vrijeme je pokazlao Sidky paši, da je njegova politika bila pogrešna i on se svrstao u redove opozicionalaca. Egipatska javnost je veoma zadovoljna radi ove suradnje, jer još prije kratkog vremena nitko nije vjerovao, da bi Nahas paša i Sidky paša mogli postati intimni suradnici u borbi za ostvarenje egipatskih narodnih zahtjeva.

Sadašnja situacija očekivanja u Egiptu ne će potrajati dugo. Vođe egipatskih stranaka očekuju, da će London preko visokog komesara javiti za najkraće vrijeme da li pristaje na njihove zahtjeve. Od odgovora Londona ovisit će daljni razvitak britansko-egipatskih odnosa. Prevladava mišljenje, da će u Londonu nastojati izbjeći zaoštrenje spora s Egiptom, pa da će izaći u širokoj mjeri u susret egipatskim zahtjevima. No postoji također jaka sumnja, da bi London pristao na stvaran kondominij u Sudanu.

TALIJANI BOMBARDIRAJU EGIPATSKE BOLNICE CRVENOG POLUMJESECA.

Talijanski su avioni bombardirali kod Dagabura egipatske ambulante crvenog polumjeseca. Ovo je u čitavoj egipatskoj javnosti izazvalo najveći revolt te su prema izvještajima egipatskih novina održane velike protutalijanske demonsracije u skoro svima mjestima Misira. Listovi donose na stranicama senzacionalne prikaze o bombardovanju egipatske misije Crvenog polumjeseca. Jedan je članak potpisao i princ Ismail, koji kaže da je bombardovanje izvršeno namjerno i da zato nema nikakve isprike: prvo zato što se bolnica nalazi prilično udaljeno od abesinskih položaja i drugo zato što su bili istaknuti znaci Crvenog polumjeseca. Princ tvrdi da su avioni bacili sedam bombi pa su se onda spustili nisko i otvorili paljbu iz strojnih pušaka.

U posljednjem času uspjelo nam je — piše princ — da uz pomoć liječnika internacionalnog Crvenog krsta prenesemo 30 teško ranjenih, koji su ležali pod šatorom Crvenom polumjeseca u obližnje grmlje gdje smo se sklonili. Bolnica je potpuno razorena.

PRELAZ NE-TURAKA NA ISLAM.

Javljaju iz Stambola: U posljednje vrijeme zabilježen je veliki broj prelaza na islam Jermena, Grka i Jevreja. Pored ovih na islam prelaze mnogobrojni kršćani, naročito Englezi i Nijemci, koji žive u Turskoj.

Oko zakonodavnog savjeta u Palestini

Vrhovni komesar Arthur Wauchope primio je 21. decembra arapske vođe, a 22. decembra jevrejske vođe, da im predloži predloge o stvaranju Zakonodavnog savjeta (Legislative Council) u Palestini. Vrhovni komesar je izjavio delegacijama, da je vlada mišljenja, kako je mogla da kontroliše funkcionisanje gradskih samouprava, da je dozrelo vrijeme za uvođenje zakonodavnog savjeta. Zato vlada predlaže nacrt za ostvarenje ovakvog savjeta koje će se sastojati od 28 članova, od njih sedam Jevreja, pet zastupnika vlade, tri kršćanska Arapina, jedanaest muslimana i dva zastupnika privrede. Od ovih jedan Jevrej.

Pretsjednika Zakonodavnog savjeta imenovala bi Palestinska vlada, a vjerovatno će biti engleski činovnik iz Londona. Od jevrejskih članova 3 bi bili izabrani a 4 imenovani. Od 11 muslimana bili bi 3 imenovani i 8 izabrani. Jedan od 8 izabranih muslimana bi bio Beduin. Saznaju se još ove pojedinosti: svaka osoba koja je navršila 25 godinu života i dvije godine boravi u Palestini ima pravo glasa za Zakonodavni savjet. I jevrejske žene imaju pravo glasa. Današnja razdioba mjesta u Savjetu osniva se na brojčanom odnosu različitih česti pučanstva prema ukupnom broju pučanstva. Ustanovljen razmjer mjesta u Zakonodavnom savjetu neće se mijenjati tokom narednih 5 godina. Članom Zakonodavnog savjeta može da postane palestinski državljanin koji je navršio 30 godinu života. Članovi savjeta izabiru se na 5 godina, i imaće godišnju plaću od 200—300 funti. Vrhovni komesar je ovlašten da imenuje zastupnike za one česti koje odbiju učestvovanje u Zakonodavnom savjetu. Zakonodavni savjet zasjedaće 3 mjeseca u godini ili dva puta godišnje kroz 6 sedmica. Kvorum daće 8 izabranih članova. Ako se glasovi raspolove odlučuje glas najstarijeg člana Savjeta. Zakonodavni savjet nije nadležan za sva politička pitanja već samo za pitanja budžeta i zakonodavstva. Pitanje radničke šedule ne spada u kompetenciju Savjeta, ali izabrani članovi Savjeta imadu pravo da stavljaju pitanja i da prihvaćaju rezolucije.

Jevreji odbijaju vladin predlog o legislative concilu.

Jevrejska delegacija sastavljena od zastupnika Jewish Ageny, Agudas Jisraela, Vaad leumija i sefardskih Jevreja odbila je vladin prijedlog.

Arapi još nisu zauzeli konačni stav.

Zastupnici Arapa izjavili su da još ne mogu da zauzmu konačni stav prema vladini predlozima. Svoj odgovor će saopćiti 10. januara, nakon što će se ovim pitanjem pozabaviti konferencija arapskih partija koja je sazvana baš zbog pretresanja pitanja Zakonodavnog savjeta.

Zabuna u jevrejskom i arapskom taboru.

Od povratka Vrhovnog komesara u Palestinu kružile su različite vijesti o sastavu i uvođenju Zakonodavnog savjeta. Prijem arapskih i jevrejskih prvaka kod Vrhovnog komesara presjekao je konačno svo šuškanje oko ovoga pitanja. Prema prvim vijestima iz Palestine može da se ustanovi zabuna u jevrejskom i arapskom taboru. Jevrejske instancije imadu doduše, na osnovu zaključaka cionističkog kongresa, određenu, negativnu maršrutu u ovome pitanju, ali za cijelo je mnogima jasno da ovim negativnim stavom ovo teško pitanje nije riješeno i da iz njega izvire čitav niz političkih problema koji ne mogu da se naprosto riješe unaprijed ukočenom formulom. Izgleda, Arapi su se u ovom pitanju složili.

BUGARI I NJIHOVI MUSLIMANI.

»Vardar« u svom broju od 2. I. ov. god. donosi:

Jedrenski list »Buč« javlja iz Bugarske:

»Dvadeset osmog oktobra u sedam časova uvečer, u selu Jalimar, sreza eskidžumajskog — Šumen- nepoznati Bugari bacili su bombu u dvorište kuće u kojoj stanuje Mehmed Hadži-Ali Osmanov sa braćom. Bomba je eksplodirala. Žrtava nije bilo, ali je ova aksplozija kod Turaka izazvala veliko uzbuđenje. Porodica Mehmedova preko cijele noći nije spavala. Mehmed je najbogatiji seljak u ovom kraju. Bacajući bombu u njegovu kuću Bugari su htjeli da ga zaplaše i da ga natjeraju da se iseli iz Bugarske. Jer oni znaju da će za njim poći i svi ostali Turci, i da će poslije toga Bugari prigrabiti njihova imanja besplatno. Bugari bacaju svinjsko meso po česmama iz kojih turska sela uzimaju vodu i napadaju Turke za vrijeme rada na poljskim imanjima, i to sve sa namjerom da ih otjeraju iz Bugarske«.

Svečano otvorenje prve džamije u Japanu

Kako piše list »Milli Bajrak«, u mjesecu oktobru prošle godine izvršeno je svečano otvorenje prve džamije u Kobi (Japan), sa najvišom pompom i vjerskim svečanostima.

Pored sljedbenika Islama u Kobi, Tokiju i drugim mjestima Japana ovoj je rijetkoj ceremoniji prisustvovalo oko 700 japanskih visokih dostojanstvenika i uglednih zvaničnika i inih ličnosti, koji su bili pozvani na ovu velebnu svečanost, te ogroman broj Japanaca, prijatelja Islama a bili su prisutni i politički predstavnici svih muslimanskih država.

Ovom je prilikom izdata i jedna brošura od 48 stranica na engleskom, turskom i japanskom jeziku, o gradnji ove džamije, širenju Islama i broju muslimana u Japanu, a također su i sve istaknutije japanske novine donijele opširne članke o ovoj džamiji o stanju i broju sljedbenika Islama u Japanu.

VELIKI USPJEH JEDNE TURKINJE IZ TURKESTANA.

Prošle godine u mjesecu decembru, na filozofskom fakultetu berlinskog Univerziteta, položila je doktorski ispit iz fizike, zoologije, botanike i filozofije Saide-hanuma Šir-Ahmedova, supruga sina čuvenog islamskog učenjaka i publiciste Ajaz Ishaki-Beya. Saide-hanima je ujedno i prva muslimanka iz Turkistana, koja je svršila berlinski univerzitet. Mi joj sa naše strane najiskrenije čestitamo ovaj njezin veliki uspjeh i želimo joj svaku sreću i napredak u životu.

EGIPATSKI NACIONALISTI POZDRAVLJAJU PAD G. HORA.

Agencija »Stefani« javlja: Egipatski nacionalisti su sa oduševljenjem primili pad Samjuela Hora i naimenovanje g. Antoni-a Idna za ministra spoljnih djela Velike Britanije. Svi nacionalistički listovi ističu, da će se dolaskom g. Inda na položaj ministra spoljnih poslova, prije pristupiti rješavanju egipatskog pitanja i uspostavljanju Egipta za potpuno suverenu državu.

DEMONSTRACIJA ARAPA.

U Haifi je održan veliki demonstrativni zbor Arapa, na kojem je tražena pravedna proporcija arapskih predstavnika u zakonodavnom savjetu prema broju jevrejskih pretstavnika.

OD KUD IM IMETAK?

Turska provjerava porijeklo imetka carinskih činovnika.

Turska vlada naredila je, da se provjeri porijeklo imetka carinskih činovnika. Oni činovnici, čiji današnji imetak nadmašuje njihov nekadanji imetak, biće pozvani da dokažu porijeklo svog imetka.

NOVI KREDITI ZA TURSKU AVIJACIJU.

Turski parlamenat je izglasao zakon o kreditu od 21,500.000 turskih lira za nabavku i izradu aviona, kao i zakon o prirezu od 2% za račun turske acijacije.

ISPRAVI!

U prošlom broju lista u članku g. Bulbulovića »Ilmija i inteligencija«, potkralo se je nekoliko grešaka, koje bi mogle promijeniti smisao rečenica te ih iznosimo: u prvom stupcu mjesto zamjeriti treba da stoji zamjeniti, u drugom stupcu mjesto potajnim treba da glasi putanjim, mjesto fantoma fatum, onda u istome stupcu mjesto realnim formalnostima treba da stoji ritualnim formalnostima. Molimo da se uvaži.

DEŽURNE APOTEKE.

U nedjelju imaju dežurstvo slijedeće apoteke: Vranić Kr. Petra ulica i Stočević Prest. Petra ulica.

NOVE KNJIGE ČASOPISI I PUBLIKACIJE.

Hamdija Mulić: »Iz života Muhamed alejhiselama — uzgojne crtice, Sarajevo 1935. Islamska Dionička štamparija. Cijena D. 5.

Hamdija Mulić je jedan od garde onih naših starih i iskusnih nastavnika, koji su krčili puteve pismenosti i knjizi među našim narodom. Naš Hamdija je rođen god. 1882. u Konjicu iz druge generacije muslimanskih učitelja u Bosni. Hamdija je još prije 30 i više godina stupio na našu književnu pozornicu, dajući našoj omladini zgodno i poučno štivo. On je svugdje ostao nastavnik i dobar učitelj, nastojeći da u svakom pravcu uzgojno djeluje. Predaleko bi nas odvelo, jer nam to ne dopušta prostor lista, kad bi smo o našem valjanom i čestitom Hamdiji rekli sve ono što bi trebali o njemu da kažemo. On je od prvih dana stupanja u javni život kao učitelj pisao po svim našim muslimanskim knjigama i revijama. Osim toga izdao je veći broj raznih zbirki knjiga koje su trajne vrijednosti. Ali Hamdija kao dobar pedagog nakon svoga skoro 35-godišnje službovanja kad se sprema da pođe u zasluženi mir, izdao je za našu muslimansku omladinu i za našu porodicu jedno divno djelce za koje mu moramo biti zahvalni, da je našu književnost obogatio sa ovako lijepom knjigom. Njegovo najnovije djelo iz života Muhamed a. s., najbolja je lektira za našu mladež i za našu porodicu. U ovoj zgodnoj i lijepoj knjizi Hamdija je po svojim pedagoškim principima na vrlo popularan način prikazao čitav život i rad našeg velikoga Poslanika Hazreti Muhameda a. s. Ova je knjiga jedna novost u našoj literaturi koja zaslužuje svako priznanje, pa je najtoplije svakome preporučujemo i nebi smjelo biti ni jednog muslimanskog doma bez ove lijepe i zgodne knjige, koja svakome i u najtežim časovima može dati najveću duhovnu okrepu. Knjiga je ilustrirana sa lijepim slikama, pa tako postaje zanimljivija a laki stil svakoga privlači.

Leksikon »Minerva«.

»Minerva« nakladna knjižara u Zagrebu izdala je leksikon »Minerva«, praktični priručnik za modernog čovjeka. Ovaj leksikon je uz ostale mnogobrojne saradnike uredio glavni redaktor Dr. Gustav Šamšalović, redovni profesor Više pedagoške škole i docent zagregačkog univerziteta. Kad smo uzeli ovaj leksikon u ruke, mislili smo da ćemo naći priručnik strogo znanstvene vrijednosti komu se s te strane ne bi smjelo ništa prigovoriti. Ali na prvi mah opazili smo da to mišljenje nije tačno. Oprema leksikona na zamjernoj je visini, pa se s te strane nema šta prigovoriti. Ali nam je na strani 590-toj upala u oči jedna stvar koja dokazuje da se tu radilo sa dosta površnosti. Naime, na toj stranici donešen je tekst poglavlja Fatihe iz Kurana i to, izvrnuto, što je svakako velika pogreška kojoj se mora zamjeriti. Osim toga na strani 591. se Huhamed a. s. naziva prorokom, što je jedna velika blasfemija, a osim toga imade i drugih netačnosti. Morali smo se začuditi kad smo pročitali da je spoljašnji znak muslimanstva obrezivanje muškaraca, a kolika je opet glupost rečena u neosnovanoj tvrdnji da je Muhamed izgradio vjeru u duhe, da je samo muškarčeva duša besmrtna pa onda neosnovana tvrdnja da Islam zastupa fatalizam i nekakav kismet. Vidi se da su to sve glupa srednjevjekovna naklapanja od kojih se eto ni moderni naučenjak ne može da emancipuje i neće da se potrudi da iz autentičnih izvora upozna suštinu Islama.

Koliko je opet neozbiljna tvrdnja da je Muhamed uspostavio kao glavnu dužnost rat protiv nevjernika. Na ovo nemamo ništa reći, nego samo da bi ovi i ovakvi učenjaci malo više posvetili pažnje onom što rade, pa se sigurno nebi ovako brukali. Mislimo da je skrajnje vrijeme, kad se već hoće o Islamu pisati, da se bar u tom pogledu obrati na ljude, koji tu stvar poznaju i da se ovako paušalno islam ne vrijeđa. Nevjerojatno je za jednog učenjaka da i on može biti prožet duhovnom netrpeljivosti, ali nas to potpuno utvrđuje u našem mišljenju, jer se u leksikonu kaže da muslimana nema više nego 240 milijona i ako njihov broj danas iznaša skoro dva puta toliko. Djela koja se pišu za naučne svrhe i koja pretenzuju da ih se smatra ozbiljnim i u istinu znanstvenim, treba da posvete više pažnje i da budu na dostojnoj naučnoj visini. Primjetili smo također još jednu neznatnu ali karakterističnu grešku. Kod opisa Sarajeva donešena je fotografija Baščaršije i baščaršijske džamije a tamo se kaže da je to Baščaršija sa Begovom džamijom. O drugim stvarima ne želimo da govorimo.

Bajramske svečanosti u provinciji

Bajrami-šerif u Tešnju

Nikada do sada grad Tešanj nije ovako na veličanstven način proslavio velike blagdane Bajrami-Šerifa, kao ove godine. Uoči samog Bajrama u ikindiju, začuli su se pucnji prangija sa stare tvrđave, znak da sutra osviće Bajram. Svijet trči sav veseo pripremajući se kako bi ove mubarek dane na najsvečaniji način proslavio.

U ranu zoru sa vitih minareta čuju se milozvučni salavati i ezani-muhamedije, a muslimani razdragana srca i vesela lica, obučeni u nova ruha žure da klanjaju Bajram Namaz.

Sedam džamija, koliko ih ima u Tešnju, dupke su pune, a imami u svojim džamijama upućuju pravovjerne da su osvanuli mubarek dani, dani mira i pomirenja, da svi budemo u bratskoj slozi i ljubavi. Opet sa stare tvrđave odjekuju prangije, — svijet izlazi iz džamija, opraštajući se i želeći jedan drugome sretan bajram sa uzvikom »Bajram Šerif mubarek olun!« Za kratko vrijeme svijet se razilazi i posjećuje svoju rodbinu i komšije. Kako prvi, tako i treći dan, svi su bili živahni, a naročito kada zađeš divnim Tešanjskim ulicama. srećeš grupe omladine kako se veseli i tako cijela varoš dobija veselu sliku.

Kako grad Tešanj broji 85 posto muslimanskog življa, to je ovaj bajram proslavljen uz najveću radost i veselje i na najveličanstveniji način u najvećem miru i raspoloženju.

I sada mnogi stranci posjećuju Tešanj i slave skupa razne islamske praznike. Dok je Tešanj bio sresko mjesto, imao je još višu svoju vrijednost u svakom pogledu, koji je bio najstariji srez u Herceg-Bosni. Gubitkom sreza najviše su opazili na poslu zanatlije i trgovci, a pogotovo siromašni svijet. Žalosno je sada proći Tešanjskim ulicama. koje su sve puste kao da nema žive duše u njima, a pogotovu 50 posto je već dosada praznih stanova, a i sami građani ga napuštaju, seleći se u druga mjesta, da bi ishranili sebe i svoju porodicu.

Tešnju treba povratiti srez, jer će bez sumnje taj grad, nekada najčuvenije mjesto u Bosni, posve zamrijeti, a to je narodna i državna šteta.

Enver M. Grbešić.

Bajramska „Merhametova" zabava u Livnu

Za vrijeme ramazanskih praznika u Livnu su se fuzionisala dva muslimanska kulturno-prosvjetna društva »Sloga« i »Merhamet« na način, da su sa izvjesnom nadopunom u glavnome primljena Merhametova pravila i ime, jer je ovo društvo pokazalo veliku agilnost, a i pravila su mu bila na široj osnovici u potpomaganju mjesne sirotinje.

Svake godine Merhamet priređuje svoju veliku bajramsku zabavu, ali do sada u posljednje vrijeme bez razlike niti jedna zabava u Livnu nije imala veći uspjeh. Zabava je održana u dvorani hrv. kulturnog društva Dinare, a posjeta je bila ogromna, tako, da se je polovica posjetioca morala radi prenatrpanosti dvorane povratiti.

Birani program izveden je u cijelosti izvrsno. Zabavu je otvorila Habibe hanuma Balić, izvođenjem na glasoviru komad »Selam alejkjum« od Haberlea, a zatim je odsvirala ariju valsa iz Gunnoovog Fausta. Savršenom tehničkom reprodukcijom ovih komada pobrala je buran aplauz. Merhametov veliki pjevački muški zbor izveo je »Jesen stiže« te X. kolo od Joksimovića pod ravnanjem horovođe g. Ibrahima Insanića, veoma složno na zahtjev ponavljajući pjesme.

Na scenskom repertoaru bili su »Zeleni demon« od R. Filipovića, te »Jutarnji razgovor« od Đoge. Ove lijepe aktovke, poučne i šaljive iz našega života, izvodili su mladi i talentirani članovi Merhameta s pravom glumačkom nadarenošću, kod čega su se svi do jednog istaknuli. Radi duljih i težih uloga posebno spominjemo gđice Izetu Brkić i Seniju Gagić, a od muških diletanata gg. Derviša Žišku, Fehimovića i Piragića.

Zabava je poslije izvedbe programatskih komada začinjena velikom revijom tombolskih radova naših domaćica, veoma ukusnih i nježno protkanih vezova i ostalih predmeta.

Čujemo da je materijalni uspjeh bio na zavidnoj visini.

Livno, dne 31. XII. 1935.

S. Mulić.

Bajram u Hercegnovome

Uoči samog Bajrama, odmah iza jacije-namaza proučena je Hatma, koju su učili naši vrijedni hafizi gg. Ahmed ef. Muslibegović, imam te Hafiz Abdulah Muhasilović, vojni imam komande Boke, uz veliki broj džemata.

Na sam Bajram ujutro rano, došao je veliki broj muslimana-vojnika, koji su dopremljeni vojnim lađama sa svih strana Boke Kotorske.

Odmah poslije sabah-namaza odpočelo je vazu-nasihat, koji je držao vojni imam g. Muhasilović. Kako se do sada u ovim krajevima slabo kad čuo ovakav vaz, to je ogromni džemat pomno slušao vaz gosp. Muhasilovića i svima je ostalo u srcima urezano njegovo tumačenje, a naročito vojnicima, koji su od velikog veselja plakali, jer vojnici-muslimani dolaskom gosp. Muhasilovića, su naročito zadovoljni.

Mi građani muslimani džemata Boko-Kotorskog, sretni smo da smo dobili ovakovog jednog vjerskog predstavnika, jer se vidi iz njegova dosadašnjeg kratkotrajnog rada, da se drugi, da što bolje udovolji svojoj povjerenoj dužnosti i cijeloj našoj zajednici.

Da bude što značajnije proslavljen Bajram, vojni imam g. Muhasilović molio je komandu da vojnici idući u džamiju budu praćeni muzikom, što je kod vojnika naročito podiglo raspoloženje.

Poslije Bajram-namaza pred džamijom je vojna muzika svirala i zabavljala vojnike do pred podne.

Neka i u buduće dragi Allah dadne još boljeg poleta našem Muhasiloviću, i da njegovu drugovi pođu ovakovim lijepim islamskim putem.

SJEDNICA ODBORA ZA GRADNJU DŽAMIJE U HERCEGNOVOM

Treći dan Bajrama, 19. XII. 1935. u 2 sata poslije podne u džamiji je zakazana odborska sjednica. Na ovu sjednicu je bio pozvan i predsjednik džematskog medžlisa g. Muslibegović, te vojni imam gosp. Muhasilović.

Na sjednici je na prvom mjestu pročitan akt g. Ministra saobraćaja, u kome se saopštava, da je gospodin Ministar, na molbu ovog odbora odobrio jednu besplatnu voznu kartu za jednog člana ovog odbora za sakupljanje dobrovoljnih priloga po cijeloj našoj državi s tim, da se imenuje jedno lice i dostavi Ministarstvu da bi se izdala odobrena karta. Stoga je na sjednici jednoglasno imenovan g. Abdulah Muhasilović, vojni imam i zamoljen da se primi te teške dužnosti. Gosp. Muhasilović se je odmah primio i tako je zaključeno da pođe na taj sretni i hairli put sa 1. januarom 1936. Kako se vidi gosp. Muhasilović je odlučio da nam pomogne da dovršimo našu odavno željenu džamiju u Hercegnovome, koja će biti dika cijeloj našoj zajednici.

Nadalje je zaključeno da pri polasku gosp. Muhasilovića na sabirnu akciju, odbor na vrijeme javi preko naše štampe i zamoli svu našu braću širom naše velike otadžbine, da ga pomognu na njegovu hairli putu, da bi se ako Bog da ova naša započeta i potrebna akcija završila sa velikim uspjehom.

Stoga se i ovom prilikom gosp. Muhasiloviću najljepše zahvaljujemo sa željom, da ga dragi Allah nagradi za njegovu požrtvovnost prema islamskoj zajednici.

Šaćir Kusturica.

MJESNI ODBOR »NARODNE UZDANICE« U VRNOGRAČU, CAZIN.

Na 25. decembra 1935. g. održana je konstituirajuća skupština »Narodne Uzdanice« u Vrnograču pod predsjedništvom Hazima Šabanovića, uč. VIII. razreda Gazi Husrevbegove medrese koji je ovdje boravio preko Ramazana u svojstvu vaiza. Izabran je slijedeći odbor: Predsjednik Meho Gračić, potpredsjednik Hašim Sarajlić, tajnik Sulejman Mušić, blagajnik Hasib Balić i odbornik Smail ef. Buljubašić.

Proslava lejlei-miradža u Bos. Šamcu

Od postanja našeg mjesta nije svečanije proslavljena kod nas 27. noć Ramazana — Leilei-Miradž, kao što je ove godine.

Inicijativom agilnog odbora društva »Merhamet« priređen je tu noć u ovdašnjoj džamiji vrlo uspjeo muški i ženski Mevlud od Dr. S. Bašagića, koji su recitovali uz ilahije učenice i učenici osnovne škole, učenice Zanatske škole i djeca Sibjan-Mekteba.

Džamija je bila dupkom puna muškinja i ženskinja.

Poslije Teravije-namaza održao je predsjednik društva g. Salih ef. Vajzović prigodan dirljiv govor o ovoj Mubarek noći, te o cilju i svrhi društva »Merhamet«, moleći prisutne da se ovom prilikom sjete sirotih i nemoćnih, te da svojim prilozima omoguće društvu, da im u ovim danima olakša bijedu bar koliko je moguće.

Zatim su učenici i učenice izrecitovali Mevlud, popraćen ilahijama, koji je mnogim prisutnim izazvao suze, pošto su se naročito učenice tako rekuć takmičile, koja će bolje izvesti svoj dio Mevluda.

Naročito se za lijepu izvedbu Mevluda imade zahvaliti agilnom muallimu g. Salih ef. Suljiću, članu odbora »Merhameta«, koji je za kratko vrijeme, ne žaleći truda, uspio da spremi djecu za ovu priredbu.

Od dobrovoljnih priloga, koji su pali na ovom Mevludu, društvo »Merhamet« pomoglo je oko 20 najsiromašnijih porodica.

Mi se ovim putem najtoplije zahvaljujemo agilnom odboru, kao i svima onima, koji su pomogli ovu priredbu i dali od sebe prilog u humane svrhe društva.

MEVLUD »NARODNE UZDANICE« U DŽIVARU KOD TREBINJA.

Povjerenik »Narodne Uzdanice« Dživar (srez Trebinje) g. Ahmetaga Hadžović uz saradnju svojih prijatelja, priredio je dva mevluda za »Narodnu Uzdanicu«, na kojima je polučen dobar moralni i materijalni uspjeh. Prvi je mevlud proučen na 20. XII. 1935. iza džum'e namaza u dživarskoj džamiji. Mevlud je učio g. Husein ef. Zubčević, imam matičar. Prije učenja mevluda u prisutnosti velikog broja džematlija u džamiji je održao vaz o »Dužnostima muslimana prema islamskoj zajednici« Mustafa Busuladžić. Drugi mevlud je proučen za ženske na 12. XII. 1935. iza teravije namaza u mektebu Dživaru, uz ogromno učešće muslimanskog ženskog svijeta iz čitave okolice. Poslije proučenog mevluda, održao je jedno vrlo uspjelo predavanje Mustafa Busuladžić, koji je u jednosatnom govoru izložio najosnovnije muslimanske dužnosti.

Na ova dva mevluda za »Narodnu Uzdanicu« palo je preko 400.— Din. dobrovoljnih priloga.

N. F.

ZABAVA POKOPNE SEKCIJE DOBROTVORNOG DRUŠTVA »SLOGE« U ČAPLJINI.

Na drugi dan Bajrama (28. XII. 1935.), pokopna sekcija Dobrotvornog društva »Sloge« priredila je svoju prvu zabavu u svim prostorijama Sokolskog društva, koja je uspjela iznad svakog očekivanja.

Pozdravnu riječ i kratak prikaz sekcijina rada u sadašnjosti i u budućnosti, je u lijepom i biranom govoru iznio ovadašnji imam i predsjednik sekcije g. Esad ef. Zejnilagić, koji je u našu sredinu došao prije mjesec dana.

Na koncu je odigran komad »Frdekteri« od Dr. Hamida Šahinovića, kojeg su izveli članovi Dobrotvornog društva »Sloge« na potpuno zadovoljstvo prisutnih. Zasluga za to ide predsjedniku sekcije g. Esad ef. Zejnilagiću, imamu i g. Salem ef. Metiljeviću, režiseru komada, koji je za nepunih 6 dana svojim neumornim radom uspio da diletante izvježba i spremi na potpuno zadovoljstvo publike.

M. B.

BAJRAMSKA ZABAVA U KOZARCU

u korist prehrane siromašne školske djece.

Opštinski Odbor društva Crvenog krsta, priredio je na drugi dan Bajrama zabavnu večer u prostorijama Narodne osnovne škole.

Sala je bila dupkom puna, a društveni sekretar gosp. Fehim Sitnica, posjednik i predsjednik Voćarsko-zemljoradničke zadruge, zahvalio se je svima prisutnima u ime odbora, koji uzeše učešća na ovoj zabavi. U svom pozdravnom govoru između ostalog je rekao:

»Svima je nama još u živoj uspomeni nerodna i gladna godina 1932./33. Međutim 1935./36. godina tim je gora, što još nemila pedesetodnevna žega spržila u našem kraju glavnu našu hranu, kukuruz i grah a proljetni mrazevi su isto tako i voće. Stoga razloga moramo da na nekoliko mjeseci odbacimo sva naša pitanja, a pitanje ishrane i zimske pomoći bijednim, nevoljnim, siromašnim i nezaposlenim, moramo da istaknemo na prvo mjesto kao našu najosnovniju građansku i narodnu dužnost.

Odbor je današnjim danom počeo sa svojom akcijom, i to u prvom redu sa prehranom siromašne djece. Nastaviće se sa daljnim radom oko pomoći i ostalim nevoljnim, kojih u ovoj godini imade kod nas veoma mnogo.

Na svršetku svog govora sekretar g. Sitnica zahvalio se najsrdačnije prisutnima na saradnji.

Poslije pozdrava, članovi seoske čete, pod vodstvom agilnog školskog starješine g. Muharem ef. Midžića i mladog učitelja g. Branka Janjića, izveli su komad »Bekri Kara Mujo« u 3 čina, na veliko zadovoljstvo prisutnih.

Prihod od ove zabave bio je oko 500 din. Kuhinja će odmah otpočeti davanje besplatnih toplih ručkova sa sirom. Siromašna školska djeca i njihovi roditelji, kojih u ovom kraju ima prilično, obradovana su povedenom akcijom, jer će, zahvaljujući ljudima plemenita srca, doći do toplog obroka hrane.

RAMAZANSKA AKTIVNOST »NARODNE UZDANICE« U GORAŽDU.

»Narodna Uzdanica« uzima sve više maha u Podrinju. Poslije zapaženog Jesenjeg teferiča održanog u Goraždu, goraški odbor »N. U.« u posljednje vrijeme je zabilježio još nekoliko značajnih uspjeha. Uz Ramazani-šerif je angažovao svoje najbolje predavače, te su održali besplatna i odlično posjećena predavanja za narod.

U nizu predavanja prvo je održao g. Zufer ef. Bešlić, imam matičar: »O udruživanju muslimana (itihad)«, pokazavši na popularan način da nam Islam nalaže da se udružujemo u jednu bratsku zajednicu i potpomažemo u svakom pogledu, kako bismo odoljeli svakidanjim nezgodama koje obasipaju one, koji nemaju razvijen socijalni smisao.

Naročito je brojno posjećeno i uspjelo zbog svoje aktuelnosti i načina obrađivanja, predavanje, koje je održao g. Enver Pozderović: »Islam i nauka o alkoholizmu« — u kome je sažeto i ubjedljivo iznešeno gledište Islama o alkoholizmu kao »ključu svih zala«, kao i gledište savremene nauke uopšte o tome društvenom zlu i pokazano da i medicinar i psiholog i psihijatar i biolog i pedagog i evgeničar i sociolog i nacionalni ekonom i pravnik-kriminalista usvajaju gledište Islama o štetnosti alkohola dižući svoj glas protiv toga strašnog neprijatelja ljudi.

Veliko interesovanje među seljacima je izazvalo vrlo poučno i korisno predavanje poznatog poljoprivrednog stručnjaka g. Mehmedalije Fazlagića, koji je govorio: »O voćarstvu«. U svome izlaganju naglasio je potrebu i načine što uspješnijeg podizanja voćarstva u ovome »Bogom danom kraju«, pokazavši gdje da se voće sadi, koje sorte, kako da se gaji sadnica i njeguje rodno deblo okopavanjem, čišćenjem, obrezivanjem i t. d. Naročito je naglasio potrebu prekalemljavanja neproduktivnih i netrgovačkih sorti voća u tražene i rentabilne sorte.

Na želju Mjesnog odbora »N. U.« u Čajniču, kao i zbog što tješnjih veza članova »N. U.« u ovome kraju, jedna grupa prijatelja »N. U.« iz Goražda je otišla 28. veče Ramazana u Čajniče, gdje su u prepunoj sali Muslimanske čitaonice održali predavanja gg. Pozderović i Fazlagić.

Drugi dan Bajrama je održana dosada najuspjelija zabava »Narodne Uzdanice« u Goraždu, koja je bila savršeno posjećena, pa je postigla vrhunac kako u moralnom tako i u materijalnom pogledu. Našu zabavu je posjetio i narodni poslanik za ove krajeve g. Ismetbeg Gavran-Kapetanović.

POSTAVLJEN ZA PODNAZORNIKA POLIC. STRAŽE.

Riješenjem Ministra unutrašnjih poslova, postavljen je Ibrahim Avdić, za podnazornika polic. straže I. klase IX. grupe iz Sarajeva, policijskoj Upravi grada Zagreba.

*

Riješenjem Bana Drinske banovine premješten je Mehmedalija Safet Kapetanović, upravno kancelarijski činovnik, od sreskog načelstva u Brčkom, sreskom načelstvu u Guču.

POSTAVLJENI ZA DISCIPLINSKE SUDIJE.

Ukazom Kr. Namjesnika, postavljen je za člana disciplinskog suda kod Apeacije, Muhamed ef. Mujagić, vrhovni šer. sudija, a u zamjenike je došao Hasan ef. Beširević, Vrhovni šer. sudija, oba iz Sarajeva.

KROZ ŠEHER - SARAJEVO:

VAKTIJA
Ševval 1354. (1936)

Broj dana	Dan	Januar	Sunce izlaz s	Sunce izlaz m	Podne s	Podne m	Ićindija s	Ićindija m	Sunce zalazi s	Sunce zalazi m	Jacija s	Jacija m	Imsak s	Imsak m
15	Pet.	10	7	25	12	7	2	23	4	36	6	18	5	30
16	Sub.	11		24		8		25		38		19		30
17	Nedj.	12		24		8		26		39		20		30
18	Pon.	13		23		8		27		40		21		30
19	Utor.	14		23		9		28		41		22		29
20	Srij.	15		22		9		29		42		23		29
21	Čet.	16		22		10		30		44		25		29

»ISLAMSKI GLAS«
Nezavisni, kulturno-prosvjetni i informativni list.
Uredništvo i uprava: Vojvode Stepe Obala 7. I.
Čekovni račun Poštanske štedionice Sarajevo br. 1600.
Broj 15., godina I., dne 10. januara 1936.

U PAŽNJU NAŠIM ČITAOCIMA.

I u ovom broju smo morali radi preobilnog gradiva izostaviti rubriku »Za naše žene« pa molimo da se uvaži.

APEL NA LJUDE DOBROG SRCA.

Na dan 24. XII. 1935. odronio se veliki kamen od 40 m³ od Visa Hotomalj nedaleko 3—400 m. od sela Hotomalja, te je naletio na kuću Elkaza Ramića i svu je srušio. Jadni Elkaz imao je u kući troje djece i to Begana od 18 god., Osmana od 15 god., te kćer Bazu od 6 god. Stijena ih je sve zdrobila, sa zemljom izmiješala i iskomadala ih Starac je ostao sa još 3 nejake djece bez kuće i djece, koja su ga prehranjivala.

Apeluje se na sva dobra i plemenita srca da svojim darom pomognu bijednog Elkaza, koji nesretnim slučajem izgubi kuću i djecu koja su ga prehranjivala i tako ostade nemoćan sa svoje još troje nejake djece bez krova i bez kruha.

U Jezeru, 31. XII. 1935.

Hasić Smail, Jezero.

IZ UDRUŽENJA ZEMLJOPOSJEDNIKA ZA KRALJEVINU JUGOSLAVIJU U SARAJEVU.

Ovih je dana udruženje poslalo svojim pododborima u B. i H. prepis prestavke nar. poslanika gg. Ismetbega Gavran Kapetanovića i drugih, koju su predali g. Ministru predsjedniku, g. Ministru poljoprivrede i g. Ministru finansija radi požurenja likvidacije i isplate agrara u B. i H. te unašanja potrebnih kredita u budžet za 1936./37. god.

Stoga se pozivaju svi bivši zemljovlasnici u B. i H. u koliko se još nijesu organizirali, da odmah pristupe organizaciji, jer kao organizovani prije će doći do svojih zakonom priznatih prava.

Određeni delegati za odlakaz u Beograd, treba da budu u Beogradu na 15. ov. mj. u 8 sati ujutro, gdje će se sastati sa ostalim delegatima iz B. i H. u hotel Petrogradu.

MERHUMA HABIBA-HANUMA SAKIĆ.

U utorak 7. ov. mj. preselila se u vječnost supruga uglednog sarajevskog građanina Nezirage Sakića rahmetli Habiba hanuma. To je bila uzorna domaćica i supruga, rijedak primjer u današnjici, koji treba da posluži kao uzor bračne sloge i ljubavi. Ožalošćenom Neziragi želimo da mu Svemogući podijeli sabri-džemil, a dobru i plemenitu merhumu neka dragi Allah nagradi džennetskim ljepotama.

Rahmetullahi alejha rahmeten vasiah!

BAJRAMSKI DAROVI SIROMAŠNOJ DJECI.

U mektebu »Skender Ahmet Čelebi«, za svjetle Bajramske dane, obukli su 66 siromašnih učenica i utrli im sirotinjsku suzu, ovi dobri muslimani čestite duše i plemenita srca:

Nanić Avdaga, 26 učenica i uz to 50 m. šifona za vez.

Krečo Hadži Uzeiraga i sin 19 učenica.

Muzaferija Ifrahimaga, 21 učenicu.

Zatim društvo »Merhamet« 20 učenica.

Velikodušnost i islamska ljubav svih gore spomenutih ljudi, a također i društva »Merhamet« za svaku je pohvalu i trebalo bi da se i drugi bogati muslimani ugledaju u ove dobre muslimane i da pomognu i razvesele mnogo bijedno siroče.

Dž. H. Zekić.

Uspjeh akcije naših privrednika za sakupljanje priloga „Merhametu"

Kako je poznato naši sarajevski privrednici su prigodom Ramazani-šerifa poveli akciju, da kod svojih poslovnih prijatelja nemuslimana u Sarajevu i na strani porade, da oni daruju dobrovoljne priloge za »Merhamet«. Ovo je po prvi put da su naši privrednici apelovali na svoje poslovne prijatelje da svojim prilozima pomognu »Merhamet« i ova je akcija donijela »Merhametu« prihod od preko deset hiljada dinara. Mora se sa zahvalnošću istaknuti da su se vanjske firme koje stoje u poslovnim vezama sa našim privrednicima odazvale u priličnoj mjeri apelu naših privrednika i preko »Merhameta« svojim prilozima pomogli našu sirotinju, za što im izrazujemo toplu zahvalnost. Ali ističemo da smo se razočarali sa našim sugrađanima privrednicima, koji stoje u poslovnim vezama sa našim privrednicima i trgovcima, a naročito sa našim sugrađanima Židovima, čije su najbolje mušterije baš trgovci muslimani. I ako naši trgovci kod tih veletrgovina ostavljaju svaki mjesec mnoge milijone i daju im ogromne mjesečne zarade, ipak nisu našli za zgodno da se odazovu pozivu svojih poslovnih prijatelja, koji su od njih tražili samo odgovarajući prilog za muslimansku sirotinju. Taj apel naših privrednika je naišao nažalost na slab odziv i ako su oni s punim pravom računali, da će se iz poslovnih obzira prema njima, a onda i prema Merhametu više pažnje pokazati. Čitava ta akcija u Sarajevu među sarajevskim veletrgovcima nije donijela ni hiljadu dinara i upravo nam je neugodno da iznosimo imena darovatelja kao i iznose darovanih suma. To je svakako mala pažnja ili bolje rečeno i nikakva pažnja prema svojim poslovnim prijateljima. Ve lilakili jekfil-išareh.

Organizovanje bivših zemljovlasnika u Bosni i Hercegovini

Prije godinu dana bivši zemljovlasnici uvidivši da bez temeljite, a na zakonu osnovane svoje staleške organizacije neće brzo doći do svojih zakonom priznatih prava, pokrenuli su pitanje svojeg organizovanja i kroz nepunu godinu, u tome su radu postigli zamjerne uspjehe, naročito zato što su mnogi dospjeli u teške životne neprilike, a bili su tangirani agrarnom reformom.

Te teške životne neprilike još su ih jače nagnale i zbile da se organizuju i da kroz svoju organizaciju, svoja zakonom priznata prava traže da se realizuju, naročito što je nešto usljed agrar. afere a nešto iz nepoznatih razloga bio obustavljen rad na likvidaciji agrara, te su se samo provodile dosada revizije i super-revizije i t. d.

Pošto se sada može konstatovati da se u zadnje dane pristupilo intenzivnom radu oko konačne likvidacije agrara u B. i H., pamakar i na zakonima koji su ranije donešeni, samo da se to pitanje jednoć privede makar djelomično kraju. Bivši zemljovlasnik će nastaviti životom svojih pređa u svojoj pradjedovini i on će kroz svoju organizaciju povesti punu brigu o svojoj zajednici i svojem staležu i uvijek pripravan biti na sve eventualnosti da kao sin svoje grude vodi punu brigu, da se njegov stalež ne pauperizira, odnosno da ga sada spase u koliko je počeo tonuti usljed načina dosadanjeg vođenja agrarne reforme.

Spomenuh da je do sada organizovanje bivših zemljovlasnika u tome postiglo zamjerne uspjehe. Jest, samo se nesmije bivši zemljovlasnik pustiti kakvim iluzijama i klonuti u daljem radu na svome organizovanju, mora ustrajati, jer ovo je do sada samo početak rada. Ako se ovako intenzivno nastavi s Božjom pomoću za kratko vrijeme, ako Bog da bivši zemljovlasnici doći će na onaj stepen života kako su i njegovi djedovi živjeli.

Njihova ih djeca pozivaju da njihovo životno obezbjeđenje u njihovoj djedovini a na svojoj vlastitoj grudi osiguraju, da se ne bi taj čestiti i plemeniti stalež rasuo. Tim bi bio učinjen jedan neoprostivi grijeh pred historijom i svojim potomstvom.

Arapin kaže, ne kloni i kad gubiš.

Sarajevo. Edhem Šahinagić.

Velika zabava „Narodne Uzdanice" u Sarajevu

Kako je već javljeno Musl. kulturno društvo »Narodna Uzdanica« u Sarajevu priređuje svoju uobičajenu veliku elitnu zabavu na 11. ovoga mjeseca u subotu večer u svim prostorijama Narodnog Pozorišta.

Kako je ovo prva priredba velikog stila nakon veće pauze, razumljiv je onaj veliki interes u građanstvu grada Sarajeva za ovu priredbu. Ovaj interes međutim nije ograničen na mjesto, već je naročito veliko interesovanje u publici u Mostaru, Travniku, Rogatici, Visokom, Zenici i t. d., odakle danomice stižu upiti za informacije. Ovo je znak, da će ovogodišnja zabava biti posjećena naročito sa strane, t. j. izvan Sarajeva, čemu doprinosi i to, da se mogu iskoristiti weekend karte.

Prema ogromnim pripremama, koje su u toku, ni ovogodišnja zabava neće ništa izostati za prošlim, koje su bile najposjećenije priredbe one sezone.

Program je sav u duhu narodnog života i pun narodne umjetnosti: pjesme, sevdalinke, muzike i zevka iz narodnog života.

Kao prvu tačku otpjevaće društveni Zbor Himnu »Narodne Uzdanice« komponovanu po g. Ivanu Demetru, poznatom i uvaženom našem kompozitoru, a inače društvenom zborovođi.

Iza himne društveni Zbor će otpjevati nekoliko naših bosanskih melodija, uglazbljenih također po g. Demetru, te jednu pjesmu od Zajca »Curičica Mala«. U slijedećoj točci će društveni diletanti prikazati jednu sliku iz života nas muslimana: muško sijelo uz svirku harmonika i pjevanje čisto narodnih sevdalinki. U slici će pjevati g. Hasan Bašić, koji je poznat kao odličan interpretator naše narodne pjesme. To će biti sigurno jedna od najzgodnijih stvari ovog programa, najbliža osjećaju i duši našeg naroda, jer je uzeta baš iz svakidašnjeg narodnog života. »Na obali Bosne« je ciklus narodnih motiva, kombinovanih i komponovanih po g. Demetru, a izvodiće ih orkestar vojne muzike pod dirigovanjem g. Kugera.

Naročito je potrebno istaći, da je i ovaj put bratsko Hrvatsko pjev. društvo »Trebević« pokazalo svoju prijateljsku naklonost »Narodnoj Uzdanici«, jer će učestvovati u programu zabave, čime će se umjetnički niveau zabave podići na mnogo veći stepen. »Trebević« će otpjevati Novak-Demetrovu »Tvoj biser krasni« i Demetrovu kompoziciju »Moj Stobore«. U posljednjoj tačci nastupa kao solista g. Trboglav, jedan od najboljih domaćih bariton-glasova.

Drugi dio zabave ispuniće prikaz šaljive aktovke od Huseina Đoge: »Mujaga Batal«. Diletanti su svi članovi umjetničke sekcije »Narodne Uzdanice«. Ova šala izazvaće buru smjeha kod publike.

Poslije komada nastaje nevezana zabava uz pjesmu, muziku i ples.

Glavni Odbor će se pobrinuti da ovaj dio zabave bude na puno zadovoljstvo publike, koja će imati prilike, da ovu zabavu začini dobrim zalogajem,

Ulaznice za zabavu nisu visoke, te je omogućeno da i najširi slojevi učestvuju u ovom narodnom veselju. Cijene se kreću od 15—50 Din., (stajanje 10.— Din.), a dobiju se u radnji g. Hamdije Kopčića, a na dan zabave na blagajni Pozorišta.

Lože se mogu rezervirati kod Glavnog odbora u društvenim prostorijama, Tabaci ul. 9, telefon 736, a cijena loža je 400 Din. Fotelji su rezervisani za prestavnike korporacija.

Dok je još vrijeme pobrinite se za ulaznicu, jer na dan zabave može biti prekasno.

Merhametovo priznanje

prvoj pretsjednici ženskog odbora u Sarajevu.

Muslimansko dobrotvorno društvo Merhamet u Sarajevu u svojoj dvadesetoj godini opstanka i djelovanja osnovalo je 1933. godine žensku sekciju Merhameta sa ženskim odborom, kojemu je bila prva pretsjednica Fatime hanuma Hadžikadić, a koja je ostala na toj teškoj dužnosti pune tri godine. Za ove tri godine pod pret sjedništvom pomenute hanume ženski odbor Merhameta naročito je razvio svoj rad u smjeru organizovanja ženske sekcije i upisivanja članica kao i prikupljanje materijalnih sredstava putem raznih društvenih priredaba — čajanke, teferiči, mevludi — a sve za plemenitu svrhu Merhameta: pomaganje sirotinje i neopskrbljenih članova islamske zajednice.

U ovom svom radu i nastojanju ženski odbor sa svojom pretsjednicom Fatime han. Hadžikadić postigao je dobar uspjeh upisavši nekoliko stotina članica, koje plaćaju uredno članarinu te prikupljajući sredstva u svakom pogledu za Merhamet, tako da je u tri godine sabrano i u novcu oko 80.000 dinara za pomaganje muslimanske sirotinje preko našeg Merhameta.

U znak priznanja na ovakom uspješnom i požrtvovnom radu kroz tri godine za svrhe Merhameta Upravni odbor uputio je prvoj pretsjednici ženskog odbora prilikom njenog dragovoljnog otstupanja sa pretsjedništva, dne 17. decembra 1935. godine a pod brojem 605—35. jedno pismo, koje zaslužuje da se objavi a koje glasi:

P. n. gđa Fatime han. Hadžikadić, Sarajevo. — Cijeneći Vaš plemeniti rad za naše društvo kao dugogodišnje pretsjednice ženskog odbora smatramo svojom ugodnom dužnosti, da Vam u ime cjelokupnog Upravnog odbora izrazimo i ovaj put našu duboku zahvalnost na Vašem dosadašnjem ustrajnom i nesebičnom radu sa željom, da Bog dž. š. ovaj Vaš rad u sevab upiše i da Vam dade dug i sretan život na opće dobro naše zajednice. Uz mahsus selam: Za odbor: pretsjednik Žiga, tajnik H. Begić.

KULTURNA AKCIJA MUSLIMANSKE TREZVENE OMLADINE.

Dok na jednoj strani vidimo grupe i grupe omladinaca, gdje se okupljaju oko čaša alkohola i zadovoljavaju se pjesmom i svirkom noćnih lokala, dotle na drugoj strani vidimo utješljivi prizor, gdje se grupa omladinaca trezveno organizuje i sprema za tešku zadaću, koja je čeka sutra u narodu.

Pri muslimanskom društvu »Trezvenost« postoji omladinska sekcija, koja je nedavno obnovila svoj rad i već u početcima pokazala velike uspjehe u svom korisnom radu. Važno je istaknuti njihovu kulturnu akciju održavanja predavanja. Do sada je održano niz predavanja iz područja koja obuhvataju sva naša socijalna pitanja. Na ovim predavanjima i ako su predavači iz redova omladinaca, iznešeni su zreli i sa puno dokumentacija pogledi na današnji naš socijalni, kulturni i ekonomski život.

Najsrdačnije pozdravljamo kulturnu akciju naše trezvene omladine i želimo da nepokolebivo nastave svoje rad pod okriljem trezvenih ideja, jer jedini put našem boljitku je stvaranje podmlatka, koji će znati da trezveno posluži svome narodu.

ac.

REDOVITA SKUPŠTINA »MERHAMETA«

Redovita godišnja skupština Muslimanskog Dobrotvornog Društva »Merhamet« u Sarajevu, održat će se u nedjelju dne 19. januara o. g. u 9 sati prije podne u društvenim prostorijama (Aleksandrova ul 12.) sa ovim dnevnim redom:

1. Otvorenje skupštine.
2. Izvještaj tajnika.
3. Izvještaj blagajnika.
4. Izvještaj Nadzornog Odbora.
5. Podjela apsolutorija Upravnom i Nadzornom Odboru.
6. Ispravak društvenih pravila.
7. Biranje Upravnog i Nadzornog odbora.
8. Odobrenje proračuna za 1936. godinu.
9. Predlozi i eventualije.

Mole se članovi, da ovoj skupštini u što većem broju prisustvuju. Posebni pozivi neće se slati i neka se ovo smatra pozivom.

Odbor.

Politika konfesionalnog ključa

Austrija je tretirala Bosnu i Hercegovinu kao koloniju, a njeno stanovništvo kao kolonijalno roblje za eksploataciju. Svaki austrijski škutur i kuferaš protežiran je po okupatorskim vlastima tako da je imao više prava od najuglednijeg domaćina našeg. Od Austrije kao tuđina i okupatora koji je silom osvojio našu domovinu pobjedivši nas na bojnom polju, nije se mogao ni očekivati neki bolji postupak naročito prema nama muslimanima kao autohtonom i vladajućem elementu Bosne, koji joj se je oružjem suprotstavio, pa smo se lahko pomirili sa sudbinom podvlaštenih pred povlaštenim okupatorom kao sa zasluženom kaznom. Prema domaćem stanovništvu Švabo je pak primjenjivao režim konfesionalnog ključa. Tokom vremena sa tim režimom mi smo se obikli kao sa nekim prirodnim i prirođenim stanjem tako da smo zaboravili da postoji neki drugi poredak.

Za vrijeme svjetskog rata mnogi naši sinovi pribjegli su Rusima ili Talijanima da time oslabe Austriju i pomognu našu nacionalnu uzdanicu Srbiju, da ne bi doživila sudbinu našu. Među ovim pribjeglicama, u koje spadam i ja, bilo ih je i takvih, koji su se približili srbijanskoj vojsci na savezničkim frontama kao dobrovoljci. Sa aktivnom ili pasivnom rezistencijom svojom i mi muslimani dosta smo doprinijeli slomu Austrije, premda je na njenoj strani bio i turski sultan kao vjerski poglavar svih muslimana , koji je sa svojom objavom svetog rata zadužio i nas da je štitimo. Porazu Austrije i slomu njenog carstva iskreno smo se obradovali i mi muslimani Bosne i Hercegovine. Bratsku srbijansku vojsku smatrali smo svojim spasiteljem i dočekali je sa soli i hljebom, dok smo se prema austrijskoj oduprli ognjem i mačem Kada bujica ratne psihoze svom elemenarnom snagom zahvati ljude i narode, tada pojedinci prestaju biti gospodari svoje volje i ravnatelji svoje svijesti, pa prema tome ni njihove zasluge ne zaslužuju trajne povlastice. No ta okolnost nije uočena ni po njoj stvorena situacija pravilno shvaćena.

Pretpostavilo se je da smo mi svi jedna homogena cjelina, jedna etički prekaljena i duhovno jedinstvena nacija kojom treba upravljati iz jednog savjeta, i ta pretpostavka služila je kao osnovica i polazna točka za sve smjernice naše politike. Rečeno je da pri podjeli izvjesnih prava i povlastica treba dati prednost sposobnijim i zaslužnijim bez obzira na njihovu vjersku i plemensku pripadnost,, pa je odbačena politika plemenskog i konfesionalnog ključa kao tuđa i nesavremena.

Centralistički i patrijarhalni način vladavine mogao bi naći neko opravdanje kada bi gornja pretpostavka o nacionalnom jedinstvu bila točna. To se je pri tome zaboravilo da je naš narod podijeljen na tri različite vjere i tri zasebna plemena. Svaka od tih vjera među svojim pripadnicima ima duboko uvriježene i drugoj vjeri suprotne tradicije, koje su tako prirasle srcu, da nema toga kirurškog instrumenta, koji bi ih mogao amputirati a da ne osakati narod.

Pustimo svaku tu vjeru neka slobodno teku svaka svojim koritom kada i tako služe istoj svrsi i kada će najzad same da se sliju i iščeznu u širokom oceanu interkonfesionalnoga bratstva. Pustimo ta plemena neka se svako razvija u svome prirodnom pravcu kada i tako teže da svoje grane isprepletu u veliku zajednicu jugoslavenskog kozmosa. Svojim vještačkim mjerama i nasilnim sredstvima mi samo otešćavamo taj neminovni proces historije U tom procesu prema prilikama kako se sada razvijaju u svijetu ,naše duhovno i nacionalno jedinstvo sve kada bi se i postiglo, proći će kao jedna kratka etapa i nezapažena epizoda u plodnom intervalu, u kojem će da se preobraze i ljudi i narodi...

Da skratimo ovu zanosnu ekstazu: Držeći u vidu sve visoke konture sretne budućnosti, spustimo se opet na nisku stvarnost tužne sadašnjosti. Pošlo se je dakle sa jedne krive pretpostavke kao polazne točke, pa se i došlo do negativnog rezultata.

Primjenom agrarne reforme i ukidanjem ranijeg uzusa konfesionalnog ključa, muslimani su se i u svojoj užoj domovini Bosni i Hercegovini osjetili nesigurni i ugroženi pa su se instinktivno zbili jedni uz druge. Obrazovali su svoju posebnu, na konfesionalnoj bazi zasnovanu partiju Jugoslavensku Muslim. Organizaciju J. M. O. kao legalni predstavnik muslimana dala je svoj pristanak na predloženi joj i pred gotov čin stavljenu agrarnu reformu, žrtvovala vjekovna dobra muslimana i saglasila se sa vidovdanskim ustavom pod jednim jedinim uslovom da se očuva administrativnim i kulturnim jedinstvom Bosne i Hercegovine u njihovim historijskim granicama koje i omogućuju praktičnu primjenu konfesionalnog ključa. Ukidanjem vidovdanskog ustava dovedena je u pitanje ta jedina tekovina muslimana. To je bio jedan od glavnih razloga zbog čega legitimni predstavnici muslimana nisu imali povjerenje u nosioce autoritativnog i ličnog režima, što su i dokazali na 5. maja.

No ni tada nije zamuknuo vapaj muslimana za izgubljenim konfesionalnim ključem kao jedinom garancijom ravnopravnosti u personalnoj politici. Kada to nisu mogli da kažu preko svojih legitimnih predstavnika progovorili su na usta i nametnutih zastupnika. Bivši gradski vijećnik Ahmedaga Novalija kao vjerni drug rah. Mustajbega Halilbašića, koji je bio dobar komunalista, bio je najgrlatiji zagovornik konfesionalnog ključa. Oni, koji su se zalagali za prioritet sposobnih i školovanih, to nisu činili iz čistih pobuda koliko iz prikrivenih sebičnih računa. Da se je iskreno mislilo na sposobnost pri namještanju u javnu službu, naša bi administracija bila mnogo bolja, a broj javnih namještenika i penzionera kao i njihova beriva, bar za polovicu manja. Ono što je u teoriji zagovarano, u praksi je rijetko primjenjivano. Ono što je idealno kada bi bilo isto što i stvarno, u svijetu ne bi ni bilo ideala. Realizam i idealizam je sličan javi i snu. Čovjek živi u oba slučaja, ali u prvom stvara i uživa, a u drugom sanja i fantazira. Praksa je pokazala da je idealizam onih političara koji ustaju protiv konfesionalnog ključa u stvari mamac za naivčine.

I najjači idealista teško se bori sa raznim iskušenjima koja navaljuju sa svih strana. Nema toga čovjeka koji bi se mogao oteti efektima koji nadiru izvana i po njima stvorenim subjektivnim utiscima simpatije i antipatije, ljubavi i mržnje, koji naviru iznutra. Stomak potiskuje savjest a sebičnost ravnopravnost. Takvi su svi pa i naši socijalisti, koji se najviše ističu za najgorljivije pristaše jednakosti i socijalne pravde. Ja koji sam s njima surađivao to sam zapamtio iz iskustva. **Borbom čovjek osvaja prava svoja.** Taj aksiom vrijedi i u individualnom i socijalnom životu ljudi.

Mi znamo, da su muslimani zaostali iza drugih. Da manje od drugih imaju umno prosviještenih, stručno izobraženih i socijalno politički odgojenih to jest sposobnih i spretnih ljudi, koji se u životu bolje snalaze od drugih. Ali za slične manipulativne i tehničko administrativne šablonske poslove nije potrebna ni bogzna kakva umna sposobnost niti manuelna vještina. Pa ni tamo muslimani ne mogu da se plasiraju i zauzmu mjesta koja ih po pravdi pripadaju zbog protežiranih, koji nijesu ništa spretniji od njih. Ja poznajem i takve nacionalne braće koji su zamjerali ranijim komesarima općine grada Sarajeva u kojoj ima preko 40% muslimana za to što su dopustili da prevlada fes među tramvajcima ili vatrogascima.

J. M. O. ušla je u vladu Dr. M. Stojadinovića kao nezavisna politička formacija. Sigurno je, da to ona nije učinila da posluži za neke dekorativne svrhe kao ukras drugima, nego da pomogne muslimanima, koji su je opunomoćili , da ih zastupa i njihove interese štiti.

J. M. O. sporazumila se je sa glavnim predstavnicima Srba i Slovenaca i dobrovoljno se ujedinila s njima u J. R. Z.

Jedan od glavnih preduslova JMO za sporazum koji se zove JRZ mora da je bio taj, da se zavede konfesionalni ključ bar u onim lokalnim samoupravama koje i po izbornom pravu pripadaju muslimanima. To se vidi i po personalnoj politici sadanjeg gradskog poglavarstva u sarajevskoj općini i njenim privrednim preduzećima.

Mene čude one zlobne i pakosne duše iz naše muslimanske sredine koje zamjeravaju sadanjoj općinskoj upravi samo zbog toga, što daje prednost onima, koji su nastradali radi svoje privrženosti JMO. i njihovim rođacima iako to isto čine i sve druge partije na svijetu. Jamačno je da ove sitne zavisne duše ne vide dalje od svoga nosa i ne znaju za ono što se dešava izvan njihove uske sredine. Za me je glavno da oni koji dolaze do nekog zavidnijeg položaja budu dorasli istom po svojim kvalifikacijama, a sporedno je to što privredna gradska preduzeća njihovu službu plaćaju više nego što ona inače vrijedi. Tu praksu zaveli su drugi. Svaki čovjek, koji se domogne nekog uticajnijeg mjesta u društvenom životu ljudi, sklon je po svojoj prirodi da taj položaj iskoristi u sebične svrhe pomagajući svoj rad i svoje partijske prijatelje. Protiv toga ja bih se bunio samo u tome slučaju ako bi ta pomoć teretila siromašno građanstvo i išlo na uštrb inače bijednih nadnica nezbrinutog manuelnog radništva privrednih gradskih preduzeća što kod komunalne politike nije isključena mogućnost.

Sa cijelom prošlošću i javnim djelovanjem svojim ja sam dokumentovao, da sam najmanje tjesnogrudan i konfesionalan, pa ipak mi je prijatnije kad na nekom istaknutijem položaju vidim muslimana pogotovu ako mi je poznat i ako je i on prema meni prijateljski naklonjen. Pred svojim čovjek je slobodniji i komotniji. Svaka ovca svoje stado traži... Svaka ptica svome jatu leti...

Konfesionalni ključ je utjelovljena ravnopravnost koju svak vidi i osjeća se domaćinom na svome ognjištu. Da bi ta utjelovljena ravnopravnost ostala stalna i to prijatno čuvstvo slobodnog domaćina na slobodnom domu trajno a ne samo časovito i od slučajnog partijsko političkog aranžmana ovisno, trebalo bi uzakoniti običajno pravo konfesionalnog ključa naročito u našoj užoj domovini Bosni i Hercegovini, u kojoj su najjače zastupane i izmješane sve tri priznate vjere i oba glavna plemena našega naroda. Takav pravni poredak moguć je samo u slobodnim samoupravnim tijelima koje mogu zadovoljiti sitne lokalne potrebe i personalne interese pojedinaca. Današnje općinske i banovinske samouprave koje imaju za cilj da rasterete državni budžet a opterete narod, ne odgovaraju ovoj svrsi.

To bi zadovoljilo sve dijelove naše zemlje, sve vjere i sva plemena našega naroda, a to zadovoljstvo je najsigurniji temelj države i najjača garancija njenog opstanka. U trajnom zadovoljstvu i prijateljskoj slozi narod se i duhovno lakše stapa i brže izgrađuje nacionalno jedinstvo svoje. Sigurnost naše države i nacionalno jedinstvo državljana, to su ideali, kojima težimo svi. Mi se razilazimo samo u taktičnim i metodičkim sredstvima, kojima se dolazi do tih ideala naših. Gledište koje mi zastupamo zasnovano je na stvarnim i realnim činjenicama, pa će nas najlakše i najbrže dovesti do onog cilja, kojeg žele i protivnici naši, unitaristi, jugoslavenski nacionalisti i nacionalsocijalisti autoritativnog i demokratskog parlamentarnog smjera. Mi smo skloni da vjerujemo u pravednost, uviđavnost i mudrost današnje vlade, pa se nadamo da će i ona u unutarnjoj politici svojoj jasno, smjelo i odlučno krenuti pravcem, kojeg preporučujemo, kao najobjektivniji tumači javnog mnijenja muslimana širom Herceg-Bosne.

E. Bulbulović.

Svjetao primjer

Početkom Ramazani šerifa povedena je akcija od strane džematskog medžlisa u Žepi (Rogatica) da se pomogne ovdašnjoj siromašnoj mektebskoj i školskoj djeci. Ova akcija naišla je na razumijevanje kod uglednih trgovaca gg. Šaćirage Tabakovića i Hasibage Žige te još nekolicine rodoljuba, koji su između sebe sakupili 26 m basme, 9 šamija, 14 m štofa i 14 fesova, što je 27. Ramazana razdijeljeno mektebskoj i školskoj djeci tako, da je 25 najsiromašnije djece dobilo najnužnije odijelo.

Smatram za dužnost ovim putem ispred siromašnih učenika-ca, najtoplije se zahvaliti plemenitim darovateljima sa željom da ih Svevišnji dugo godina poživi na ugled drugima.

Muhamed Konaković, muallim.

PRIVREDA:

O rezu voćaka (kresanje)

Piše: Dipl. agr. Mehmedalija Fazlagić, upravnik Banov. voć. rasadnika u Goraždu.

(Nastavak.)

Voćno stablo pretstavlja čitavu seriju stalnog razgranjanja; ista treba niz dugih godina, dok izvrši svoju zadaću. Osovine grane dobijaju svoje ogranke, koje su u prvoj godini najjače i najdulje te se razviju u drvo i lišće. U prvim godinama mladosti orijentacija je na proizvodnju drveta — na formiranje jake krošnje. Taj period zavisan je od vrste i sorte voća, podloge zemljišta, položaja i dr. Po izgradnji drvenih osovina voćno deblo prelazi i na drugo polje rada: osiguranje rodnosti.

Voćar, poznavajući život i potrebe voćke, mora da formira izvjesne njene dijelove i osigura punu rodnost sabla. Tečajem godina mora valjanim rezom, da pomogne stablu izgraditi propisnu krošnju, koja je u stanju, bez da sebe iscrpi, da donosi primjeran rod. Posao voćara vrlo je složen; potrebno je, primjeniti način života svake vrste i sorte sa operacijama koja se dugogodišnjim promatranjem, raznim pokusima, te stečenim iskustvom preporučuju.

Što više zalazimo prema sjeveru, nalazimo sve manje i manje divlje rastućih voćnih stabala, koje donose tako krupan i ukusan plod, da ga ljudi mogu jesti.

U toplim krajevima imade voćaka posvuda, a plod im je krupan i osobito sočan. Niko ih ne njeguje, a sav trud što čovjek uloži jest taj, da ispruži ruku i plod uzabere. U našim hladnijim ili umjerenim krajevima, obično u šumskim predjelima, nalaze se divlje jabuke, kruške, trešnje, magrive i dr. U svoje vrijeme a još i danas takva mlada debla bila su tražena, vađena i na stalna mjesta u blizini prebivališta presađivana i podvrgavana njezi i odgoju. Tako kultivirane voćke, davale su istina još uvijek sitan plod, opet nešto ljepši od onih iz šume, te je u kućanstvu nalazio na upotrebu. Često puta onako slučajno i među takvim divljim stablida sitnog ploda, naišlo se na pojedine, koji su se isticali krupnoćom i ukusom ploda. Takova stabla bila su rijetka, ali mnogo tražena i cijenjena. Ostarivši uginuše i nestade tako mnogo starih surogata. Tek kad se otkri umjetnost kalemljenja voćaka, nastupa nova era napredka u voćarstvu. Zahvaljujući toj operaciji, transformira se divlje stablo i bi dovedeno u stanje, da nosi plod zadovoljavajuće kakvoće. Broj raznih sorata uveća se, neke dobiše ime po svom obliku, boji, kvalitetu; neke po pokrajini ili mestu odakle potiču i po njihovu odgojitelju, te ih se razvrsta u razne familije sorata: Dekanke, Maslenke, Rebrače, Renete i dr.

Kalemljenjem otkri se još i to: presađivanjem voćaka kao i samim kalemljenjem vršimo dvije operacije, čime se stablo oslobljuje. Mezgra je omeđena u svome toku pa prema tome, ne može da priđe svima dijelovima stabla. Krošnja se ne izgradi kako valja, te prema tome dolazi i trajnost stabla u pitanje. Visoke stablašice dobre su za sorte trgovačkog značaja ili uz voćnu preradu, dok finije stolne sorte ne mocu da dobiju perfektan plod (odlikujući se svojom krupnoćom i ukusom) bez zakona, reduciranja izvjesnih dijelova samog stabla, te stalnog obrezivanja.

Iskustvom poznalo se, kako treba taj rez sprovoditi, pa su voćna stabla podijeljena u tri grupe:

1) Visoke stablašce slobodnog rasta: orah i kesten. Njima osim održanja prvog smjera, nije rez ni potreban.

(Nastavit će se.)

Halifa Hazreti Ebu-Bekir

(Nastavak.)

Izložili smo govore kako Ensarija, tako i Muhadžira iz kojih se razabire, da su od njih jedna grupa ili obadvije dostojnije da preuzmu hilafet umjesto ostalih muslimana. Znamo da Kuran u prvom redu ističe jednakost i bratstvo i da to pretpostavlja pred sve zakone kojima je cilj da urede svjetske odnose ljudi. Dakle bratstvo i jednakost svih ljudi su glavni oslonci na kojima se mora zasnivati društveni poredak. Prema tome ako bi se pretpostavila prednost jedne grupe muslimana pred drugom, to bi bezuvjetno dovelo do apsolutizma u onim granama društvenog života, koje moraju da služe općim interesima.

Kad bi to bilo točno da neke grupe naroda ili neke porodice imaju prednost pred ostalima i da njima pripada pravo vlasti, to onda ne bi bio ni demokratski, a ni parlamentarni režim, niti bi se poštovali zakoni koji zajamčuju slobodu pojedinaca i slobodu njihove misli.

Naprotiv stanje je posve drugačije, šta više sam Kuran izričito naglašava a to nam predočuju i život i djela Božijeg Poslanika, da su svi muslimani samo braća i da je i onaj mali musliman kod Boga velik, da svaki pojedinac ima pravo savjetovanja i sudjelovanja u općim narodnim poslovima. Nadalje od svakog se muslimana traži da širi i naređuje da se radi dobro i da sprečava nevaljalštine i poroke.

Nećemo mnogo duljiti iznoseći ove stvari, ali ćemo istaknuti, da istorijske događaje treba kritički posmatrati, da se ne bi zadržala ona tajnovitost, kojom su događaji iz prvih dana bili zastirani iz razloga naročitog poštovanja prema prvim šljedbenicima Islama. Stari a i novi historičari se ustežu pokazujući neku naročitu obazrivost prema događajima koji su se u prvo doba istorije Islama događali. Oni se ustručavaju da iznesu svoje mišljenje o onim strašnim revolucionarnim pokretima, koje su vodili prvi muslimani i zato su ih obavili nekom naročitom koprenom tajanstvenosti. Istorija toga doba je do nas dprla kako rekosmo obavijena nekom tajnovitošću nastojeći da ublaži pojedine događaje. Tako je većina muslimana smatrala da čovjek griješi ako kritikuje kojeg ashaba ili ako izražava suprotno mišljenje od toga ashaba. To je mišljenje prešlo u samo bunilo i mnogi su smatrali da je to neko dobro djelo ako te događaje gledaju kroz koprenu da im se ne ukaže čitava stvarnost tih događaja. Oni su u tim događajima sve stvari vidjeli da su dobre i svaki posao smatrali da je savršen.

U istinu ashabi su bili ljudi kao i mi i ako su od nas bili bogobojazniji i jačeg vjerovanja, volili su nada sve istiu a onda su bili blizi svjetlu Hazreti Muhammedovu, koje ih je direktno obasjavalo svojim blagotvornim zrakama. Ali ne može zato niko reći da su oni bili nepogrešivi i da su sva njihova djela dobra. Osim toga mi točno i pouzdano znamo, da su se oni međusobno borili, grdili se i tukli i jedni druge ubijali. Bilo je vremena, kad su oni stajali u najneprijateljskijim odnošajima jedni prema drugima. Osvrnimo se samo na boj na Siffinu, koji se vodio između hazreti Alije i Muavije, gdje je bilo poklano stotinu hiljada muslimana, a isto ih je tako mnogo poklano i na vojni Džemel u borbam između Alije te Tulejhe i Ajiše. Nadalje osvrnimo se i na nehruvansku revoluciju između hazreti Alije i njegovih protivnika, koji su se bili protiv njega digli.

Ovo su sve događaji u kojima su se muslimani borili jedni protiv drugih sa mačem u ruci kojim su glave odsijecali i srca probadali. Kad bismo prešli preko svega toga potpuno slobodno i zabacili da ispitujemo uzroke tih događaja i zadovoljili se s tim da stvari kritički ne posmatramo zapali bi u jednu veliku pogrešku. Ispitujući te događaje ne smijemo pasti pod uticaj nekog straha kao da uopće ne smijemo tih događaja ni ispitivati. Tada bi izgledali kao oni koji sami sebe zavaraju, da stvari prikažu ljepše nego su u istinu, a Bog ne upućuje one koji stvari potpuno točno ne posmatraju i točno ih ne iznose, jer iz tih događaja prošlosti treba da se crpi pouka.

Oslanjajući se na ovo što smo naprijed izložili mi sve te stvari moramo izlagati sa najvećom bogobojaznošću i istinskom ljubavi prema Islamu potpuno se držeći kuranskog učenja. Ispitujući ove događaje iz prvih dana historije Islama potrebna je sloboda i samostalnost u proučavanju da bi tako mogli shvatiti tajnu događaja koji su nam prethodili i tako upoznati uzroke i kasnijim događajima koji su slijedili. Samo Bog vodi i upućuje na pravi put.

Ovaj uvod je napravljen da ne bi čitaoc posumnjao u ova naša izlaganja koja se osnivaju na apsolutno točnim i provjerenim historijskim podacima, koji su izloženi na način, koji nije uobičajen kod ranijih historičara.

(Nastavit će se.)

Narodne umotvorine muslimana na Kavkazu

Mjesečna revija kavkaskih muslimana »Šimali Hafkasija« (Sjeverni Kavkaz), koju uređuje uvaženi turski publicista Barasbi Baytugan, u svome 18. broju, između ostalog korisnog i poučnog gradiva, donosi i nekoliko narodnih turskih basni, od kojih prenosimo za naše mlade čitatelje kao zgodno i poučno štivo.

I. Zmija.

(Nogajska priča.)

Bio jedan dobri čovjek, koji nikad nikome nije zla učinio. Jednoga dan pred večer išao je na konju u susjedno selo. Naišao je na jednu vatru, u kojoj je jedna zmija piskala. Kada zmija ugleda ovoga čovjeka obrati mu se i zamoli ga:

— Oj ti milosrdni čovječe, spasi me iz ove vatre.

Čovjek zapita:

— Kako da te spasim?

— Ti me uhvati za glavu, a ja ću se mojim repom prebaciti na tvog konja. Tako su i učinili. Nakon što se je spasila iz vatre zmija reče:

— Metni me u tvoju torbu zaveži i dalje nosi. Čovjek je tako i učinio i nakon što je zmiju na daleko odnio odriješio je torbu i ispustio je.

Tada se zmija okrenu čovjeku i reče:

— Sad ću te ujesti.

Čovjek je u čudu zapita:

— Zašto da me ujedeš kad sam ti dobro učinio? Ti me nećeš ujesti.

Ali zmija ni da čuje o dobroti, koju joj je čovjek učinio, nego se je spremala da ga ujede. Videći ovo čovjek joj predloži:

— Kad je tako, idimo dalje i kogod nam od troje izađe u susret neka nam presudi. Ako svi reknu da me trebaš ujesti, ti me onda ujedi.

Zmija je pristala na ovaj predlog i oni su nastavili put. Prvo što su sreli bilo je jedno drvo. Čovjek i zmija rastumače stvar i upitaju ga za mišljenje.

Drvo reče zmiji:

— Bez sumnje, čovjek je tebi dobro učinio, ali ljudi nas sijeku i uništavaju. Za to tražim da ga ujedeš.

Čovjek i zmija nastave put i naiđu na jednu kravu. Nakon što su joj razjasnili u čemu je stvar i zatražili njezinu presudu, krava se okrenu zmiji i rekne:

— Dok sam ja bila mlada i obilno davala mlijeka, dotle me je čovjek obilno hranio i lijepo gledao. Ali pošto sam sada ostarila hoće da me radi mesa zakolju. Za to i ti njega možeš ujesti.

Čovjek i zmija pođu dalje putem i izdaleka opaze jednu lisicu kako bježi.

Čovjek gromkim glasom poviče:

— Stoj lijo!

Ali lisica ne htjede stati nego odgovori:

— Ti hoćeš, da mi kožu sadereš! Ali kako ju je čovjek lijepim riječima uvjerio, lisica zastade i reče:

— Dobro, ja ću vam se približiti, ali dajte mi poštenu riječ, da niti čovjek a niti ti zmijo, nećete u mene dirati.

Čovjek i zmija dadnu riječ i kada im se je lisica približila ispričali su joj cijeli događaj i zatražili, da im ona presudi.

Lisica se okrenu zmiji i reče:

— Ja nikako ne mogu da shvatim, kako da jedna tako velika zmija mogne stati u ovako jednu malu torbu? Pokaži to na moje oči, da se uvjerim.

Zmija se uvuče u torbu, ali glavu ostavi na polju. Lisica joj reče:

— Ali gle! Tvoja glava ne može da uniđe. Da to dokaže, zmija uvuče i glavu u torbu a lisica se obrati čovjeku i reče:

— Vrlo dobro, vidjeli smo, da i zmijina glava uđe, ali sada joj je nemoguće usta zatvoriti?

Na to je čovjek brzo zavezao i otvor torbe, a lisica mu tada reče:

— Ti si jedan glup čovjek! Zar se uopće od zmije možeš dobru nadati i kako joj možeš išta povjerovati?

— Eto, ona je opet u torbi, uzmi je i baci u onu vatru i pusti neka izgori.

Pošto je ovo izgovorila, lisica odmah pobježe. A čovjek se povrati onoj vatri i ubaci u nju onu zmijurinu, te tako izbjegne nesreći i spasi glavu.

Pouka: Bog je čovjeka obdario mnogim darovima i zato mu svi zavide. Čovjek ima mnogo neprijatelja i treba da ih se čuva, jer i oni kojima on čini dobro, gledaju da mu zlo učine. Zato mu je Bog dao razum, pa čovjek treba da o svemu misli što radi i da razmisli kakvim će posljedicama njegov rad uroditi.

II. Sulejman - Han.

Bio jedan čovjek koji se zvao Sulejman Han. On je znao jezike svih ljudi, svih životinja i svih ptica.

Sulejman je imao četiri žene. Jednoga dana od ovih se jedna teško razboli. Šta sve bolesnik može pretrpiti.

Tako se dogodilo i sa Sulejman Hanovom ženom. Ona je od svoga muža zatražila, da joj sagradi jednu novu kuću. Ali ova kuća mora biti sa zidana isključivo od ptičjih kostiju.

Sulejman pristane da udovolji želji svoje bolesne žene i da od ptičjih kostiju napravi jednu kuću. Sazove sve ptice na svijetu i za taj posao uputi svoje ljude na sve četiri strane svijeta. Sve su se ptice iskupile; jedino je izostala sova. Sulejman han ponovno je poslao svoga naročito izaslanika po sovu, ali ova opet ne dođe. To se ponovilo do tri puta i tako je sova doletjela nakon četvrtog poziva. Sulejman u čudu i srdžbi zapita sovu:

— Tri sam te puta pozivao, zašto nisi došla?

Sova je Sulejman Hanu ovako odgovorila:

— U sva tri puta kada si me pozivao, ovako sam razmišljala o tri razne stvari.

Sulejman zapita:

— Šta si razmišljala?

— Prvi put sam razmišljala da li na svijetu ima više vode ili zemlje?

Sulejman Han je u čudu pogleda i zapita:

— Pa dobro, do kakvog si zaključka došla?

— Zaključila sam da na svijetu ima mnogo više vode od zemlje?

— A zašto?

— Zato, jer kad u zemlji zakopamo ispod nje proteče vda. Prema tomu ima više vode nego zemlje.

Sulejman Han zapita:

— šta si drugi put razmišljala?

— Drugi put sam razmišljala da li na svijetu ima više mrtvih ili živih?

PROF, MUHAMED KANTARDŽIĆ

„O takvimu“

Prije kratkog vremena izašla je iz štampe u nakladi Starješinstva IVZ kratka uputa pod naslovom »O takvimu«, čiji je autor g. prof. Muhamed Kantardžić, sekretar Ulema medžlisa.

Odavna se je osjećala potreba da se sa naučnog gledišta obradi i prikaže naš muslimanski kalendar (takvim). Međutim izlaskom iz štampe ove kratke, ali prve rasprave obrađene na temelju astronomsko-matematičkih principa udovoljeno je donekle ovoj potrebi.

Već je krajnje vrijeme da se pitanje našeg takvima riješi i da postanu mjerodavni oni zaključci, koji se temelje na znanstvenim principima, a koje će donijeti za to mjerodavni faktori. Zar bi se smjelo više dogoditi da usprkos službene obavijesti mjerodavnih faktora pojedinci određuju prema svojoj uviđavnosti početak posta, početak bajrama itd.

O potrebi uređenja našeg kalendara vođena je diskusija u redovima naše muslimanske štampe između onih koji su željili da se to pitanje dokonča. Blagodareći g. prof. Kantardžiću tek danas vidimo objelodanjene prve retke, koji nam faktično daju jasan prikaz našega takvima.

Prikaz prof. M. Kantardžića je jedan vrlo lijep dokumenat iznešen u javnosti, a obrađen je sa puno poznavanja astronomije i matematike, a na temelju dužeg proučavanja samoga predmeta.

Pisac svoj prikaz dijeli na 17 poglavlja radi boljeg pregleda i to:

1. Osnovi mjerenja vremena. 2. Jednadžba vremena. 3. Lokalno i sonalno vrijeme. 4. Sedmica kao jedinica vremena. 5. Mjesec kao jedinica vremena. 6. Godina kao jedinica vremena. 7. Stari i novi kalendar. 8. Muslimanska godina. 9. Muslimanski mjeseci. 10. Muslimanska sedmica i dani. 11. Alaturka i alafranka sat. 12. Evkati hamsa: sabah, podne, ićindija akšam i jacija, 13. Bajrami. 14. Imsak. 15. Primjena takvima u drugim mjestima. 16. Kibla. 17. Nešto o rubtahti.

Ova rasprava gosp. prof. Kantardžića o takvimu kao jedina svoje vrsti, koja je dosada u našoj štampi objavljena, zaslužuje svako priznanje, te može vrlo dobro poslužiti kod konačnog uređivanja ovog važnog pitanja

Abduzaimović Enver.

Narodni kalendar Hrvatskog Lista

Prije neki mjesec i po dana izišao je iz štampe Narodni kalendar Hrvatskog Lista. O njem, kod nas, rijetko ko zna, premda od početka svoga izlažena iznosi članke o muslimanima i od muslimana.

U zadnjem broju pored muslimanskog kalendara donosi od Male Matkova lirsku novelu Mujezin, Hazima Šabanovića Ibrahim-pašu Požeškog i »Zmaj od Bosne« i Hrvati-graničari.

Male Matkovu Mujezin je vrlo lijepa novela puna lirizma, pisana o nama s puno poznavanja. Pisana je kao da ju je musliman pisao.

Mladi književni trudbenik Hazim Šabanović iznosi nam u svojoj studiji, život velikog vezira Ibrahim-paše Požeškog, za kojeg se do sad nije znalo da je naše gore list. Kako je ovo vrlo važan rad, iznosim kratak sadržaj:

Prema »Službenom izvješću velikih vezira«, Ibrahim-paša je rođen u Požegi. Kao dječak uhvaćen je u nekoj vojnoj ekspediciji i odveden u roblje. Poklonjen od nekog emira careviću Sulejmanu zajedno je s njim uzgajan. Kad je Sulejman došao na prijestolje, Ibrahim-paša je rapidno napredovao u službi, dok na zagovor Piri-paše, tadanjeg velikog vezira ne posta i veliki vezir. Uz veliko vezirstvo dobio je razne beneficije. Vršio je razne misije, osvojio je Petrovaradin, sudjelovao je na Mohaču, opsijedao je Beč i Kisek. Vodio je ekspediciju na Perziju, osvojio je Tebriz i Bagdad. I nakon svih uspjeha nagrada mu je bila, kao i mnogim našim ljudima, smaknuće«.

Članak je pisan lijepim stilom, a djela kojima se je Šabanović služio pokazuju nam da ima naučnih pretenzija. Inače Šabanović se bavi već nekoliko godina našom historijom i u tom, kako vidimo, ima uspjeha. Čuo sam da će njegova jedna študija iz područja naše historije uskoro izaći u »Obzoru«.

U članku »Zmaj od Bosne« i Hrvati-graničari iznosi nam V. K. iz životopisa Gradašćevića dva pisma, koja je objavio Dr. Antun Vrgač u Nastavnom vjesniku (knj. XLIII. sv. 6.). U prvom pismu pisao je Husejn beg Gradašćević, dok je još bio kapetan od Gradačca, zapovjedništvu brodske regimente u Vinkovcima zbog zabranjenog prijevoza cigle iz Slav. Šamca u Gradačac. Drugo je pismo odgovor zapovjedništva brodske regimente.

Pored toga iznešene su dvije fotografije starog arapskog pisma i to: carsku turu i lati kufi.

Kalendar je inače bogat raznovrsnim štivom i potreban je svakom.

S:k.

— Pa šta si utvrdila?

— Svakako, da je više mrtvih. Pošto svaki mora najzad umrijeti, prema tomu je mnogo više mrtvih nego živih.

— Vrlo dobro, a sada mi reci, što si treći puta razmišljala?

— Treći put sam razmišljala, da li u svijetu ima više ženskih ili muških.

Sulejman-Han se trže i vrlo iznenadi.

— Pa kako si to riješila?

Sova odgovori:

— O tom sam mnogo mislila i najzad sam došla do ovog zaključka: na ovom svijetu nije manji broj pametnih ljudi od broja glupih žena, koje oni slušaju. I pošto ove ne ubrajam u muškarce nego u žene, to je mnogo više žena nego ljudi.

Zato, što je poslušavši riječi svoje budalaste žene, htio sagraditi kuću od ptičjih kostiju, Sulejman-Han se zastidje i sve sakupljene ptice pusti na slobodu; a sa ovima zajedno odleti i sova.

Tako je dovitljiva sova spasila živote svih ptica, koje je Sulejman Han htio uništiti.

Preveo: **S. Bakamović.**

IZ KONJICA:

VELIKO INTERESOVANJE ZA SKUPŠTINU JUGOSL. KLUBA.

Odbor Jugosl. Kluba zakazao je glavnu godišnju skupštinu na dan 13. o. mj. u nedjelju. Među građanstvom vlada veliko interesovanje za ovu skupštinu a naročito među omladinom. Vrijedno je napomenuti da je pomenuti odbor u ovoj godini pokazao zavidan uspjeh. Nadati se je da će budući odbor ako Bog da i nadalje raditi i voditi omladinu pravim putem.

INNA LILLAHI.

Ovdje je preminuo u 64. god. života Ahmet Alagić, zv. majstor. Razhmetli Ahmet bio je vrlo pobožan musliman. Da mu dragi Alah podijeli u firdevsi alla dženetu mjesta. Allah rahmetile.

Refik.

PRILOZI ZA DOGRADNJU DŽAMIJE U REČICAMA.

U toku 1935. godine u selu Rečice kod Domanovića, srez Stolac, Primorske banovine zauzimanjem istaknutijih muslimana i vrijednog imama g. Hasan ef. Alibašića sagrađena je, ali još nedograđena džamija, koja i ako je bez minareta, svojom ljepotom i masivnošću nije izostala iza džamija u mnogim većim mjestima.

Alija Krpo iz Rečice koji se u svakom pogledu isticao u radu oko gradje ove džamije 18, i 19. decembra pr. g. prilikom otkupa duhana u Čapljini sakupio je od predavača duhana i predao odboru za gradnju ove džamije 1200 dinara, kojom je prilikom osobito zapažen obilan doprinos pripadnika drugih konfesija.

Mi plemenitim darovateljima bez razlike vjere od srca zahvaljujemo i pozivamo svu braću muslimane da se ugledaju u muslimane sela Rečice, gdje je god u pitanju gradnja objekta koji će služiti na ponos i korist Islama, u kojima na žalost osobito u selima vlada oskudica. — E. Č.

POSTAVLJENI ZA STALNE SUDIJSKE TUMAČE.

Riješenjem Predsjedništva Apelacionog suda u Sarajevu, postavljeni su za stalne sudijske tumače pri Okružnom sudu u Sarajevu:

Za turski jezik Dr. Husein Mašić, sudija sreskog suda, i Ali Riza Mudezirović, arhivar muzeja.

Za albanski jezik Huseina Lakomicu, privatnog činovnika.

Za Okružni sud u Mostaru. Za arapski i turski jezik H. Ahmet ef. Karabega, muderisa.

Za okružni sud u Travniku: za turski Fehima Kurbegovića, predsjednika Okr. suda u Travniku.

Za sreski sud u Trebinju: za turski jezik Sabita Rosulbegovića, posjednika iz Trebinja.

Za sreski sud u Ljubinju: za turski jezik Omer ef. Durića, imama matičara iz Ljubinje.

Mustafa A. Bašić:

Ne povratilo se...

(Bajram u ratu-.

Soča pomiješana s krvlju žuborila je lagano... Proljetno je doba. Brežuljci mjestimično izrovani su ozelenili. Po koji cvijetak opržen ognjem baruta oborio je glavu majci zemlji, punoj grobova... Znali smo, da je Ramazan pri kraju i da nastupaju Bajramski dani. Dobio sam razglednicu mog dragog mjesta. Najbolje se vidila »Careva« džamija, u kojoj sam zadnji put 1914. g. klanjao džumu. Kratak sadržaj ove razglednice: »Bajram mubarek olsun!« me posjetio na sjutrašnji veliki dan. Okupiše me mnoge uspomene na moj kraj i Bajram ašikovanja... Sve slike od dana kad sam tek prohodao, pa sve do nagarene, crne nausnice. Sjetih se, svih milih i dragih događaja i onog dana, kad krupna suza kanu na minđer, a mršave majčine ruke oviše oko mog vrata. A sad Bajram!? Mjesto onih »blinder« topova« sa tvrdog grada, danas odjeknuše ubojita tanad teških italijanskih merzera.

Ramazan u ratu pod onim teškim ratnim okolnostima bilo je teško postiti. Ipak jedan broj najboljih vjernika isposnika Islamske vjere, pod najtežim ratnim nedaćama je postio. Kao najbolji među njima, kao najpobožniji, bio je moj podređeni momak Rešo. Svi smo ga cijenili.

Prvi dan Bajrama u rovu osvanuo je tmuran, maglovit i krvav. Željno očekivani bolji Bajramski ručak začinio se krvlju našeg dobrog kuhara Sabljića. U času kad je miješao čorbu granata je eksplodirala tačno u kazanu. Kuhar Sabljić komadom bakrenog kota bio je presječen i ležao u dva dijela u lokvi krvi.

Sunce je bilo nasred neba... Mjesto dobrog ručka sahranili smo našeg kuhara Sabljića. Ova dženaza je bila jedna žalosna povorka mladih ljudi, pred čeljustima smrti, gladnih, umazanih, — na Bajram! Ja sam drhtao od nazebe i gladi. Skinuo sam moje bakandže (koje nijesam za tri mjeseca skidao). Uzeo sam abdest... Rešo nam je bio imam. Osjetili smo neku blaženost poslije tog. Gladovanje se prividno stišalo. Tišina u rovu je bila danas jača, nego igda. Mnogo njih zurili su tupo u koji vojnički predmet. U toj tačci prepoznavali su svoje najmilije, daleko, daleko...

Rešo je sjedio sa hajmalijom u ruci, koju je brižno čuvao, noseći je stalno pod pazuhom. Učio je ajete iz Kur'ana. Nije ni sanjao naš dragi Rešo, da ga danas čeka najteža i najopasnija dužnost u životu. Rešo je pred zalazak sunca prvi dan Bajrama dobio nalog, da izvrši jedan herojski podvig, kojeg vjerojatno nije zabilježila historija ratne kronike. Naime: Rešo je morao pa makar to bilo pod cijenu svog života, u 12 sati noću prikopčati, odnosno spojiti našu onda, telefonsku žicu sa talijanskom. Na ovaj način bi austrijska vojna komanda na ovom »Feldpostu« bila obavještena o svim komandujućim naređenjima Talijana. Zaista teška dužnost!

Rešo je ovo naređenje primio u prvi čas hladno. Slegnuo je ramenima. Jedno vrijeme ćutao sav modar u licu, odmah zatim poblijedio kao krpa. Brzo svoju hajmaliju metnuo u kesu i objesio je o vrat. Promucao, više za se:

»Elhućmu lillah!«

Pogledao nas je svih redom, a mi njega. Sa nekom prividnom borbom u duši zagledao je veliki smotak (kolo) telegrafske žice. Uzeo ga je na rame. Od nekog uzbuđenja pod teretom teškog smotka koljena su mu klecala. Mi smo ga sa nekim sažaljenjem promatrali. On je to primijetio i prikupivši cijelu snagu đipio, rekavši samo:

»Allahu-amanet!« i nestalo ga u mrkloj noći.

Mi smo svi ostali kao ukopani, misleći, svi jedno: »Ej pusti Rešo!«

Lagani lahor vjetrića je puhao i pomalo njihao granje drveća i pravio na zemlji razne figure slične čovječjim.

U taj čas šuljao se neko nama. Pogurena spodoba u ljudskom liku primicala je... — »Stoj!« zaorili su glasovi na moju komandu. Spodoba je stala... »Ko si?!« — Spodoba je šutila, ni makac... Primakli smo se njoj... Poznali smo Rešu, koji je drhtao šapćući isprekidano:

»Ja sam Re-šo-o...«

»Što si se vratio?« bio je naš zajednički odgovor.

»Sjetio sam se, žene, djece, svega. Nešto, kao da mi šanu: Rešo, vrati se, podaj »takulin« ahbabima, nek ti ga pošalju kući... Poginućeš... Evo »takulina«, pun je, pa ako...« — Kod ovih riječi Reše ponovno nesta u mraku, prema »Mrtvačkoj glavi«, brežuljku, koga mi tako prozvasmo.

U najvišoj napetosti očekivali smo povratak našeg druga Reše. Noć, puna strave je odmicala, a Reše nije bilo. Po kad-kad puščano zrno fijuknulo je i zabilo se negdje u vlažno tlo fronta. Pred nama je poljana sva zarasla u travu i bodljikavu žicu od nekoliko godina. Ovom poljanom kroz tamnu noć puzio je na koljenima Rešo sa smotkom teške žice, provlačeći se kroz trnovite i bodljikave klance, prema italijanskim rovovima. Tik uz njih na malim kratkim štapićima, bila je telefonska žica. Rešo je sretno dopuzao iskrvavljenih ruku i golih gnjata. Naišao je na jednog italijanskog vojnika koji je stražario kao »feldwache«. Spavao je tvrdo...

Rešo je po naređenju izvršio junačko djelo. Brzo je puzio sad otraške, odvijajući kolo žice, dok pred samu zoru nije stigao sav iscrpljen na svoje staro mjesto. Njegov sretni povratak značio je za nas mnogo i mnogo...

Kad se dobro razdanilo, oficir je spojio žicu sa kasetom. Sva telefonska naređenja italijanske vojske su se čula na »Rešin telefon«, kako smo ga mi prozvali. Na svaki napad artilerijski ili drugi sa strane Talijana bili smo prije vremena pripravni i obavješteni.

U znak velike zahvalnosti, odlike, za junačko djelo našeg Reše, cio Bataljon vojske je isti dan, drugi dan Bajrama prodefilovao pored Reše, koji je ukočeno stajao smješkajući se...

Dok smo mi uz komadić oporna kruha »komisa«, sa žitkom i rijetkom čorbom, sa jednim kolik orah komadićem mesa, slavili drugi dan Bajrama, začuo se trostruki glas snažna čovjeka: »Alarm!... Alarm!«

Nastala je opća bježanija. Kuda?... U kaverne... Talijani će u 5 sati praviti »Tromell-feuer« artilerijski... Oklen znate...? Rešin telefon javlja... Zbilja, dok smo se mi sve do jednog zbili kao sardele u vlažne jazbine — kaverne, najbolja naša skloništa u ratu pred topom, zasula je granata kao kiša... Kaverna se tresla... Letila su stabla sa žilama u havu. Mi smo zadovoljno izvirivali, gledajući kako hiljade i hiljade eksplozija baruta ode u nevar. Rešo je kraj mene pomalo pjevušio, zavirujući zlatnu medalju na prsima, kao Bajramski prilog za junačko djelo, jer u protivnom slučaju crna bi zemlja primila u svoju utrobu stotine mlađahnih života. Dakle, »Rešin telefon« je mnoge spasao od očite smrti. Topovski pucanj je smalaksao. Kad je sunce bilo zakrvavilo pri svom zalazu, kao kakovi gušteri izvukli smo se iz svojih skloništa, u stare porušene »štelunge«.

Jedna grupa mladića, koja je kod jednog kamenog mosta rijeke Soče stražarila, da isprati Bajram, pod jednim zapećkom na samoj cesti naložili su vatru, kao klačinu. Na uređenim verigama kuhalo se meso i krompir, — bogat ručak! Njih 18 na okupu, dok su iskre frcale, a gusti dim sukljao kao iz kakva vulkana, pomalo su pjevušili još i danas meni najdražu pjesmu: »Bajram jde...«

Sa visokog brda Golubara talijanski merzer je odapeo. Uz strašan urlik i galamu poput fijakerskih kola u zraku, topovsko tane nad glavama mladića u mekanom tlu zapeška je utonulo, ne imajući momentalno nikakvog dejstva.

Dok su mladići ležali na tvrdoj kaldrmi ceste, ne misleći na nikakovu dalju opasnost, strašno »đumle« je pomalo glizilo nad njihovim glavama.

Ta-a-a-a!! začuo se strašan tresak. Jauci su odjeknuli do neba. Komadi mesa, ruke i noge odvojene od tijela, kako kakove pečke, vitlale su zrakom i padale u rijeku Soču. Crijeva ljudska, razasuta po cesti, kao kakav konopac zaplićala su se u masi mesa deformisanih ljudskih tjelesa. »Osam mrtvih i pet teško ranjenih«, glasio je izvještaj.

Soča je pomalo krvava žuborila. Nastupala je noć puna strave. Novi humak sa osam ljudi pridružio se starim. Živi ljudi, budući lješevi su hrkali, kao kljusine. Bajram krvavi Bajram je prošao... Godina, dvije, za njim uzmiče i rat na jednoj strani, da se evo danas pojavi u državi cara-careva Hajile Selasija. Milijoni ratnika, bogalja, invalida i fukare. To je sve prouzrokovala strašna avet rata. I dok barut po Evropi smrdi oni šapću:

»Ne povratilo se...«

Primjeran rad

Derventa, 23. XII. 1935.

Muslimansko društvo »Merhum« u Derventi i ako je osnovano istom u mjesecu aprilu ov. god., pokazuje svojim radom veoma plodne uspjehe u svim granama rada koji pravila predviđaju, te se još danas može smatrati kao najaktivnije muslimansko društvo u ovome srezu, jer je okupilo oko sebe sve što je zdravo i što islamski misli i radi bez obzira na društveni položaj. Za kratko vrijeme će pred radom ovoga društva sva druga društva u zapećku ostati.

Za ovo kratko vrijeme svoga djelovanja društvo »Merhum« je imalo 6 slučajeva smrti svojih članova odnosno članova njihove porodice i pristojno ih je sahranilo. Osim toga društvo je ljetos osunetilo 46 siromašne djece. Svako je dijete tom prilikom dobilo i društveni dar po jedne gaćice i kolača.

O ovome Ramazani šerifu, a da bi ovaj mubarekj mjesec što veličanstvenije proveli, društvo »Merhum« je priredilo u Derventi dne 12. XII. o. god. samo za ženske, a dne 13. XII. 1935. samo za muške, vrlo uspjeli Mevludi-šerif od rahm. Dr. Safvetbega Bašagića.

Moralni i materijalni uspjeh ovoga mevluda za obje večeri, može se reći, da je bio izvan svakog očekivanja. Čist prihod ovoga mevluda upotrebljen je za potporu siromasima, a naročito staricama i nemoćnima, kojima je društvo kupilo drva i brašna, a nekima izdalo potporu u gotovom novcu.

Ovo društvo nastavlja punom parom svoj blagotvorni rad i sada nastavlja akciju za odijevanje školske i mektebske djece.

Sa radošću konstatujemo, da je prilikom ovoga Mevludi-šerifa naročito upalo u oči lijepa pojava zbliženja i zajedničkog rada naše ilmije i omladine t. j. Ilmije i inteligencije.

Oko priredbe i izvedbe ovoga Mevludi-šerifa uzela su učešća slijedeća gospoda: Tarabar Muhamed Zahirudin ef. imam, H. Agić Hafiz Mehmed ef. imam, Hadži Smajil ef. imam matičar, Hafiz Ibrahim ef. Muftić mualim, Delić Mehmed ef. mujezin, Sefić Ahmet ef. šef željezničke stanice, Halilović Mustafa ef. šeriatski sudija, Ramić Mehmed ef. zakladni činovnik, Hafiz Salih ef. Đozić šeriatski sudija, Junuz ef. Hadžiahmetović, željez. činovnik, Husedžinović Alija, gradski bilježnik, Šakić Hazim, obućar, Vejsil Kulukčija, željeznički činovnik, Hadžihasanović Eminbeg, posjednik, Kondžić Smajil, poljopriv. činovnik, Karabegović Asim, brico, Karabegović Zijah, obućar, Alibegović Rizahbeg, bankovni činovnik, Sefić Šefik, pol. činovnik, Zeničanin Mujo, đak, Agić Rizah, student, Kapetanović Adembeg, posjednik, Ćatović Sulejman, trgovac, Kapičić Idriz, trgovac, H. Efendić Mahmutaga, trgovac, Porobić Muratbeg, posjednik, Alagić Nedžmudin, Mulabegović Mahmut i Đonlagić Rifat, studenti.

Sva ova gospoda učestvovala su u skupnom učenju mevludi-šerifa te donošenju tekbira i salavata.

Od ženskinja pomogoše ovu priredbu gospođe Sefić i H. Ahmetović te gđica Mubera Halilović, kćerka šeriatskog sudije.

Od srca im najljepše hvala svima na ovako lijepome i hajirli radu i priznanje ovim javnim putem.

Mevlud je bio posjećen vrlo dobro te su od uglednih ličnosti na istome zapažena i gg. Asimbeg Alibegović, senator, Dr. Muhamedbeg Kulenović, advokat iz Dervente te g. Sefić Ahmet ef. bankovni direktor iz Sarajeva, koji je tom prilikom nadario društvo sa prilogom od Din. 100.—, na čemu mu najljepša hvala.

Isto ovo društvo je dne 22. XII. 1935. na zamolbu bratskog društva »Samopomoć« u Bos. Brodu priredilo isto tako dva mevluda i to jedan za muške i jedan samo za ženske, te su i ovi mevludi uspjeli izvan svakog očekivanja i u svakom pogledu.

Daj Bože da se i druga muslimanska društva ugledaju u ovaj primjeran rad ovoga zaista hvale vrijedna našega mladoga društva »Merhum« u Derventi.

NAŠ POVJERENIK U KONJICU.

Sa 1. januarom ov. god. Uprava lista imenovala je Refika Hadžimehanovića, sekretara Jugosl. Kluba u Konjicu za svog povjerenika i dopisnika, te molimo gg. pretplatnike iz Konjica da svoju pretplatu uplaćuju ili kod našeg povjerenika ili izravno na upravu lista ček. br. 1600.

Uprava.

Vlasnik i urednik: **Hafiz Muhamed Pandža.** — Plativo i utuživo u Sarajevu. — Za »Novu Tiskaru« Vrček i drug: **Stjepan Vrček.**